

BASELINEUNDERSØGELSER I VESTERSKOVEN

DATABLAD

Titel	Baselineundersøgelser i Vesterskoven
Forfatter	Signe Ellegaard
Institution	Zoologisk Have København
Udgivelsesår	2023
Antal sider	109
Forsidefoto	Frank Rønsholt

FORORD

Vesterskoven, beliggende i Ringsted Kommune nord for Haraldsted Sø, er en meget varieret skov, der med sin beliggenhed, historie og tidligere driftsform har potentiale til at rumme værdifulde arter og naturtyper efter implementering af biodiversitetsfremmende tiltag. Vesterskoven har, siden Følsgaardfamiliens erhvervelse i 2015, været under konstant udvikling for at blive blandt de mest artsrige driftsskove i Danmark. Det første tiltag ved overtagelsen i 2015 var at undlade brugen af sprøjtemidler og gødning. Herefter indgik man et samarbejde med Zoologisk Have København om at sikre den lokale bestand af den sjældne og truede bille grøn pragttorbist. I sommeren 2020 blev skoven FSC-certificeret og i 2021 også PEFC-certificeret.

I 2021 indgik Vesterskoven I/S så et partnerskab med Zoologisk Have København, hvor formålet er at undersøge, hvordan man kan højne biodiversiteten i en driftsskov samtidigt med, at skoven kan drives rentabelt. Det kalder vi Projekt Artsrig Driftsskov.

En række biodiversitetsfremmende tiltag, foreslået af Zoologisk Have København og udviklet i samarbejde med Vesterskoven og skovfoged Bjørn Krüger Nielsen (Skovdyrkerne Øerne), implementeres over en årrække med start i efteråret 2022. For at dokumentere effekten på biodiversiteten af tiltagene er der i første projektår foretaget baselineundersøgelser af en række udvalgte artsgrupper og strukturer, og ved gentagelse af disse undersøgelser regelmæssigt over årene kan resultaterne fra baseline og de efterfølgende undersøgelser sammenlignes, og eventuelle ændringer vil dermed blive dokumenteret.

I denne rapport gennemgås de baselineundersøgelser, der blev gennemført i 2022, hovedsageligt af eksperter fra Zoologisk Have København. Baggrunden for udvælgelse af de forskellige artsgrupper og strukturer, metoder og resultater for hver undersøgelse beskrives, og der gives anbefalinger til fremtidig opfølgning.

Det er håbet, at denne rapport kan være til inspiration for andre, der ønsker at lave lignende biodiversitetsfremmende projekter, hvor en standardisering af de metoder, der benyttes til dataindsamling, er ønskelig, så sammenligning af resultater på tværs af år og lokaliteter muliggøres.

Signe Ellegaard

Zoolog, Zoologisk Have København

Teamet, der i Zoologisk Have København står for de danske naturbevarelsesprojekter. Fra venstre: zoolog Signe Ellegaard, projektleder Eddie Bach og projektkoordinator Lene Vestergren Rasmussen.

INDHOLD

INTRODUKTION	5
DØDT VED	12
SOMMERFUGLE	20
MYRER	31
FLYVENDE INSEKTER	31
PADDER OG KRYBDYR	41
FUGLE	51
STENDIGER	60
FIXED POINT PHOTOGRAPHY SURVEY	71
KORTLÆGNING AF SKOVSTRUKTURER	70
ARTSLISTE	91

INTRODUKTION

HVAD ER EN BASELINEUNDERSØGELSE?

En biodiversitetsbaseline er en beskrivelse af biodiversiteten på et givent starttidspunkt. Det er en mere eller mindre omfattende undersøgelse, der i dette tilfælde beskriver skovens tilstand fra projektets start både i form af struktur og biodiversitet. Resultaterne fra baselineundersøgelserne kan dermed bruges til at vurdere effekten af de biodiversitetsfremmende tiltag over tid, når undersøgelserne gentages regelmæssigt efter implementering af tiltagene.

Undersøgelsen kan desuden hjælpe os med at beslutte hvilke arter og naturtyper, der bør fokuseres på, når der laves biodiversitetsfremmende tiltag. F.eks. kan resultaterne give os et indblik i, om der allerede er eksisterende høj biodiversitet og værdifulde og truede arter og/eller naturtyper, der skal beskyttes og tages særligt hensyn til, eller om der er mangel på nogle vigtige nøglearter/-biotoper i skoven.

Foruden dette kan baselineundersøgelserne understøtte dokumentationen af, om der leves op til kravene for FCS og PEFC-certificeringerne og desuden bruges i en eventuel FSC Økosystemtjenestecertificering.

VESTERSKOVEN

Vesterskoven er en 560 ha privatejet skov beliggende på Midsjælland (Figur 1). Skoven var tidligere ejet af Svenstrup Gods, men blev solgt til Følsgaard Family Office i 2015, og er nu ejet af Carsten Følsgaard. Skoven forvaltes i samarbejde med Skovdyrkerne Øerne.

FIGUR 1

Vesterskoven ligger på Midsjælland i Ringsted Kommune nord for Haraldsted Sø. Skovens areal udgør i alt ca. 560 ha.

Mod vest grænser skoven op mod Allindelille Fredsskov, og nordfor skoven ligger Svenstrup Gods og dets jorde efterfuldt af Bidstrup Skovene, ejet af Naturstyrelsen.

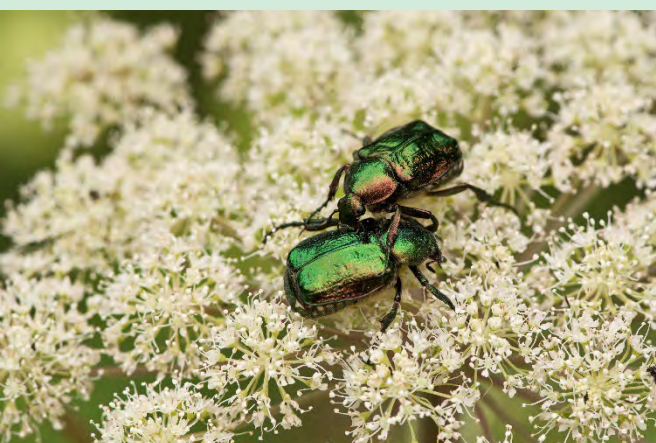

Skoven drives som produktionsskov, og bruges desuden til rekreative formål herunder til jagt. Skoven har siden 2020 været FSC- og siden 2021 PEFC-certificeret.

I 2021 indgik Følsgaard Family Office et partnerskab med Zoologisk Have København, hvor formålet er at undersøge, hvordan man kan højne biodiversiteten samtidigt med, at skoven kan drives rentabelt. Projektet løber indtil 2026 (med mulighed for forlængelse ved gensidig aftale). Som en vigtig del af opstarten af dette projekt blev der i 2022 gennemført en omfattende baselineundersøgelse i skoven.

I Grøn Driftsplan (Vesterskoven I/S 2020) er en lang række variabler for skoven allerede kortlagt (Figur 24). Dette inkluderer bl.a. en detaljeret kortlægning af arealanvendelse (med bevoksningsvolumen, -højde, -alder m.m.) og nøglehabitater, som giver et stærkt udgangspunkt for baselineundersøgelsen og for det videre arbejde med at styrke biodiversiteten i skoven.

Der foreligger dog alligevel en begrænset viden om biodiversiteten i Vesterskoven. Da skoven er privatejet, er antallet af skovgæster begrænset sammenlignet med de offentlige skove, og dermed er mængden af indrapporteringer af artsfund også meget begrænset til sammenligning. F.eks. er der (frem til oktober 2021) foretaget mere end 15.000 registreringer (fordelt på over 1.500 arter) i naboskoven Allindelille Fredsskov på www.arter.dk, hvorimod dette tal "kun" er 1.959 (fordelt på 579 arter) for Vesterskoven, der arealmæssigt er ca. 8,5 gange større end Allindelille Fredsskov. Det er derfor uvist, hvordan det står til med biodiversiteten i skoven, og det er desuden ikke muligt at lave pålidelige sammenligninger af artsrigdommen i Vesterskoven med andre skove, da datagrundlaget er meget forskelligt.

FIGUR 2

Grøn pragttorbist *Gnorimus nobilis* er en af de truede arter, som Vesterskoven bl.a. huser. Den grønne bille findes kun to steder i Danmark, der foruden området i og omkring Vesterskoven og Allindelille Fredsskov inkluderer Frijsenborg nær Århus.

Størstedelen af artsfundene i Vesterskoven anses af ovenstående grund som strøfund. I Tabel 1 nedenfor ses en oversigt over antal arter registreret på den online portal www.arter.dk frem til oktober 2021 (Møller et al. 2020). Med "rødlistede arter" menes arter, der på Den danske Rødliste 2019 er vurderet som værende enten NT (næsten truet), VU (sårbar), EN (truet), CR (kritisk truet), RE (regionalt uddød) eller DD (utilstrækkelige data). Med "truede arter" menes arter, der er vurderet som VU, EN eller CR (Moeslund et al. 2019).

Tabel 1 Antal registreringer i Vesterskoven på www.arter.dk frem til oktober 2021.

Artsgruppe	Antal fund	Antal arter	Heraf rødlistede arter	Heraf truede arter
Planter	679	317	8	4
Svampe	119	100	0	0
Pattedyr	16	4	0	0
Fugle	1055	111	40	30
Fisk	0	0	0	0
Krybdyr og padder	1	1	0	0
Edderkopper, mider m.m.	0	0	0	0
Insekter	69	31	3	2
De mangebenede	0	0	0	0
Øvrige dyr	3	3	0	0
Tang og alger	0	0	0	0
Mosser	16	11	0	0
Total	1959	579	51	36

UDVÆLGELSE AF ELEMENTER TIL BASELINEUNDERSØGELSEN

Teoretisk set kunne alle relevante taksonomiske grupper og habitater blive kortlagt ved baselineundersøgelsen, hvilket dog ressourcemæssigt ikke er realistisk og heller ikke nødvendigt. Derfor er der udvalgt en række elementer, som er blevet undersøgt i de indledende baselineundersøgelser, der er gennemført i løbet af 2022. Udvælgelsen af de forskellige elementer er lavet på baggrund af følgende overvejelser:

- Hvilke artsgrupper eller naturtyper kan fungere som indikatorer?
- Hvilke områder vil der fremadrettet blive implementeret biodiversitetsfremmende tiltag på?
- Hvilke kompetencer er der i teamet?
- Hvad er realistiske i forhold til ressourcer?
- Findes der et nationale og/eller internationale vidensgrundlag, så det sikres, at der findes relevante metoder til registrering m.m., så resultaterne dermed kan sammenlignes med andre lignende studier?

Ud fra disse overvejelser blev det besluttet, at undersøgelserne, som angivet i Tabel 2, blev foretaget i løbet af 2022.

Tabel 2 Baselineundersøgelser foretaget i Vesterskoven 2022.

Undersøgelse	Periode	Feltarbejde	Dataanalyse/rapport
Dødt ved	Februar	Signe Ellegaard og Sofie Ørts, Zoologisk Have København	Signe Ellegaard, Zoologisk Have København
Sommerfugle - dagsommerfugle	April-august	Emil Bjerregaard, Butterfly Conservation Denmark	Emil Bjerregaard og Peer Ravn, Butterfly Conservation Denmark
Sommerfugle - natsværmere	April-august	Kasper Nyberg, Butterfly Conservation Denmark	Emil Bjerregaard og Peer Ravn, Butterfly Conservation Denmark
Myrer	Juli-august	Oscar Harris, University of Manchester	Oscar Harris, University of Manchester
Flyvende insekter	August-oktober	Automatisk	Signe Ellegaard, Zoologisk Have København
Padder	Februar-maj	Lene Vestergren Rasmussen og Eddie Bach, Zoologisk Have København	Signe Ellegaard, Zoologisk Have København
Krybdyr	Juni	Eddie Bach, Stella Jørgensen, Martin Thy Jensen, Jacob Riis, Zoologisk Have København	Signe Ellegaard, Zoologisk Have København
Fugle	Marts-juni	Eddie Bach og Signe Ellegaard, Zoologisk Have København	Signe Ellegaard, Zoologisk Have København
Stendiger	September	Katrine Levin Jensen, Zoologisk Have København	Katrine Levin Jensen, Zoologisk Have København
Fixed point photography survey	April, juli, oktober	Signe Ellegaard, Zoologisk Have København	Signe Ellegaard, Zoologisk Have København
Kortlægning af skovstrukturer	November-december	(computerbaseret)	Signe Ellegaard, Zoologisk Have København
Artsliste	Hele 2022	Alle ovenstående	Signe Ellegaard, Zoologisk Have København

Det har været vigtigt at udvælge metoder, der med stor præcision kan gentages i de følgende år for at få sammenlignelige data, der kan give os

mulighed for at se effekten af vores tiltag på lokalt niveau. Metoderne er derfor valgt ud fra eksisterende viden fra tidligere videnskabelige studier og andre rapporteringer.

I de følgende afsnit gennemgås de førnævnte elementer af baselineundersøgelserne med først et kort resumé (hvor det er relevant), baggrund for undersøgelsen, metodegennemgang, resultater samt anbefalinger til fremtidig monitorering.

REFERENCER

Moeslund, J.E., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Bell, N., Bruun, L.D., Bygebjerg, R., Carl, H., Damgaard, J., Dylmer, E., Elmeros, M., Flensted, K., Fog, K., Goldberg, I., Gønget, H., Helsing, F., Holmen, M., Jørum, P., Lissner, J., Læssøe, T., Madsen, H.B., Misser, J., Møller, P.R., Nielsen, O.F., Olsen, K., Sterup, J., Søchting, U., Wiberg-Larsen, P. og Wind, P (2019). Den danske Rødliste. www.redlist.au.dk.

Møller J, Wenøe Breddam D, Calabuig I, Skovgaard Mathorne J, Skipper L (2020). Artsregistreringer fra den danske nationale portal Arter.dk. Miljøstyrelsen.

Vesterskoven I/S. (2020). Grøn driftsplan.

1

DØDT VED

Stående dødt ved i afdeling 1048, hvori stor
flagspætte med sikkerhed har ynglet.

Foto: Frank Rønsholt

DØDT VED

RESUMÉ

Op mod en tredjedel af de skovlevende arter i Danmark er afhængig af dødt ved og veterantræer, hvilket derfor udgør et af de vigtigste habitater for biodiversiteten i skovene. Mængden af dødt ved i Vesterskoven blev estimeret via opmålinger på 90 transekter og prøveflader fordelt i hele skoven, og yderligere blev information om position, nedbrydningsstadier og størrelsesklasser af det døde ved indsamlet.

Estimaterne viste, at mængden af dødt ved i Vesterskoven er 17,3 m³/ha. Til sammenligning er der ifølge Danmarks Skovstatistik 2021 gennemsnitligt 6,4 m³/ha dødt ved i Danmark. Der er altså et rigtig godt udgangspunkt i Vesterskoven, men der er lang vej op til de anbefalede minimum 45 m³/ha, så der er stadig plads til forbedring i Vesterskoven.

Data viser desuden, at ca. 70% af det døde ved er nyligt dødt ved, samt at størrelsen af det døde ved generelt er i den lave ende. Da disse faktorer har stor betydning for hvilke arter af svampe og dyr, der kan udnytte det døde ved, anbefales det, at der sikres en kontinuerlig tilførsel af dødt ved i Vesterskoven, så den samlede mængde vil stige samtidigt med, at fordelingen af dødt ved i de forskellige nedbrydningsgrader vil udligne sig. Det anbefales desuden, at der kommer fokus på også at efterlade dødt ved i større størrelsesklasser. Hvis dette sker, forventes det, at man med tiden kan få en fornuftig pulje af dødt ved, som gavner en bred vifte af arter tilknyttet dødt ved, der alle har hver deres krav til det døde veds kvalitet og kvantitet.

BAGGRUND

Dødt ved er betegnelsen, for træ (enten hele træer eller dele af dets ved), der ikke længere er levende. En lang række af skovens arter er afhængige af dødt ved. For eksempel er dødt ved direkte fødekilde for mange arter, mens andre lever af organismer, som de finder i dødt ved. Nogle arter lever i eller på dødt ved igennem hele livscyklussen, og andre udnytter det blot som ynglehabitat. Det gælder en lang række arter af svampe, invertebrater (især biller, tovinger og årevinger), fugle og mindre pattedyr (især flagermus), der alle udnytter det døde ved på forskellige måder. I Skandinavien er det estimeret, at op mod 7000 arter er associerede med dødt ved, svarende til ca. 25% af alle skovens arter (Dahlberg & Stokland 2004).

Mængden af dødt ved er derfor ekstremt vigtigt for og bruges ofte som indikator for skovens biodiversitet. Jo mere dødt ved, desto flere af arterne vil have mulighed for at udnytte ressourcen, hvilket er påvist for især svampe og insekter (Doerfler et al., 2018; Sandström et al., 2019). Ifølge Dansk Skovstatistik (National Forest Inventory, herefter NFI) var mængden af dødt

ved i de danske skove i 2021 6,4 m³/ha (Nord-Larsen et al. 2023). Mængden er næsten fordoblet siden 2005, hvor opmålingerne for første gang fandt sted, men den er stadig meget lav i forhold til de 45-50 m³/ha, der anbefales, for at skoven kan understøtte ikke blot generalisterne, men også de specialiserede arter, som bør findes i et naturligt skovøkosystem (Heilmann-Clausen et al. 2014). Dog skal man endnu højere op, hvis artssammensætningen også skal omfatte de mest krævende arter (Gossner et al. 2013).

FIGUR 3

En af de arter i Vesterskoven, som er afhængig af dødt ved er slank støvsvamp *Xylaria longipes*. Svampen gror på dødt ved af ahorn, ofte stubbe, og kaldes på engelsk "dead moll's fingers".

Udover de totale mængder af dødt ved er der flere faktorer, der påvirker kvaliteten af det døde ved, som er vigtige at tage højde for, når man ønsker at fremme biodiversiteten. Det gælder bl.a. arten af veddet. Ifølge en stor database over arter afhængige af dødt ved i Skandinavien er 50% af de listede arter knyttet til løvtræer, mens 25% er tilknyttet nål, og 10% er generalister i denne sammenhæng og kan benytte begge dele (Stokland et al. 2004). 20% af de listede arter udviser desuden en tydelig præference for én enkelt træart som vært, og derfor er det vigtigt at have en høj artsdiversitet af dødt ved.

Nedbrydningsgraden har også stor betydning. Stort set alle dødt ved-afhængige arter er specialister, der kun kan udnytte det døde ved i et specifikt nedbrydningsstadier (Stokland et al. 2004), hvilket understreger vigtigheden af at have dødt ved i alle stadier af nedbrydning for at imødekomme levestedskravene for så mange arter som muligt.

På samme måde er det vigtigt at have dødt ved i alle størrelsesklasser, da mange dødt vedafhængige arter har specifikke krav til minimumsdiameteren på det døde ved (Stokland et al. 2004). F.eks. er en mindre diameter godt for mange svampe, da der her er en større overflade per volumen (Heilmann-Clausen & Christensen 2004), mens det omvendte er gældende for en lang række andre arter herunder biller. Derfor kan store stammer heller ikke blot

erstattes af flere mindre stammer (og omvendt), da man så vil miste specifikke arter. Desuden er der stor forskel på hvilke arter, der benytter liggende og stående dødt ved. Det stående døde ved er mindre fugtigt pga. graden af jordkontakt og tiltrækker andre arter end liggende dødt ved. F.eks. er fugle og laver næsten udelukkende tilknyttet stående dødt ved, hvorimod svampe og mosser hovedsageligt er associeret med liggende dødt ved (Stokland et al. 2004).

METODE

Der findes flere metoder til opmåling af dødt ved alle med fordele og ulemper (opsummeret i Halling, 2015). Her bruges en kombination af linjetransekter til opmåling af liggende dødt ved og cirkulære prøveflademålinger til stående dødt ved som anbefalet i Nord-Larsen, Johannsen, & Nielsen (2021). De cirkulære prøveflader er identiske til dem, der anvendes i den nationale skovstatistik (NFI), og resultaterne angående mængden af stående dødt vil derfor være direkte sammenlignelige. Linjetransekterne bruges ikke i NFI'en, men de er ifølge førnævnte kilde mere effektive til opgørelse af liggende dødt ved, end de faste prøveflader er.

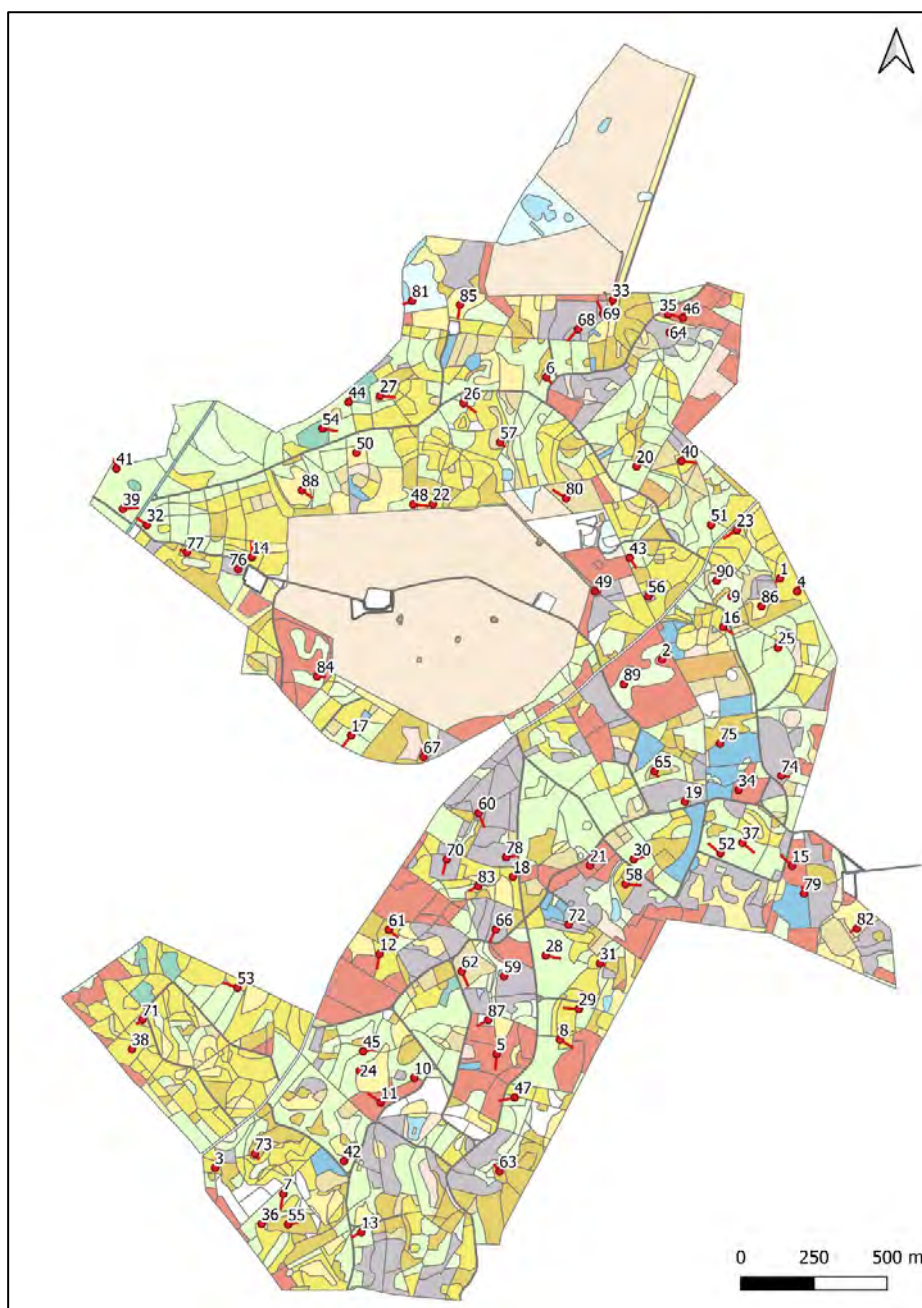
FIGUR 4-6

Metoder til opmåling af dødt ved. Fig. 4 (venstre): Målebånd udlagt for at markere de 50 meter linjetransekt. Fig. 5 (midt for): opmåling af liggende dødt ved. Fig. 6 (højre): Opmåling af stående dødt ved.

Metoden følger vejledningen som angivet i (Nord-Larsen et al., 2021a) men er yderligere tilpasset til brug i Vesterskoven og projektet. Da Vesterskoven dækker et relativt stort areal til en undersøgelse som denne, er der udlagt ét punkt per 5 ha. Der er derfor genereret 90 punkter tilfældigt i QGIS (Figur 7), da det samlede areal, der er relevant at undersøge for dødt ved (dvs. ikke medtaget bebyggelse, ager, søer m.m.) er opmålt til 452,6 ha. Punkterne blev

fordelt med 10 punkter i urørte-/biodiversitetsområder (der dækker ca. 49,6 ha, herefter omtalt om udlagte områder), 26 punkter i produktionsskov med nål (ca. 131,8 ha) og 54 punkter i produktionsskov med løv (ca. 271,2 ha). Mellem punkterne i hver af de tre skovtyper var der minimum 50 meter for at undgå overlap mellem transekter. Hvert punkt var centrum i en prøveflade med radius på 15 m samt startpunktet for et 50 m transekt. Kompasretningen for hvert transekt blev tilfældigt computergenereret. Hvis et transekt endte uden for den pågældende skovtype, blev transektet stoppet ved polygonens grænse (og transektet var da kortere end 50 m). Transekterne måtte gerne krydse skovveje og -stier.

Figur 7 Kort over de 90 tilfældigt udlagte punkter og transekter til opmåling af dødt ved.

Punkterne blev overført til den håndholdte GPS, så de kunne lokaliseres i felten, hvor følgende procedure blev fuldt:

1. Punktet lokaliseres vha. GPS og markeres med landmålerstok
2. Målebånd udrulles i den forhåndsbestemte retning i 50 m eller indtil skovtypens grænse nås (Figur 4).
3. Liggende dødt ved registreres langs transektet (markeret af målebåndet):
  - a. Diameteren af liggende dødt ved, der skæres af transektet, og som er mere end 10 cm i diameter, måles i mm vinkelret på det døde ved ved transektskæringen med klub (Figur 5).
  - b. Afstanden fra det døde ved målt fra transektskæringen til transektstart registreres med 0,1 m præcision (aflæses på transektets målebånd).
  - c. Diameteren af det liggende døde ved i stykkets tykke ende måles (1,3 m fra roden eller brudstedet).
  - d. Længden på det døde ved (der ligger inden for skovtypens polygon) måles.
4. Stående dødt ved registreres i prøvefladen med 15 m radius, hvor centrum er markeret af landmålerstokken:
  - a. Alle stående eller hældende døde stammer >10 cm i diameter måles i DBH (brysthøjde, dvs. 130 cm's højde) med klub vinkelret på træets akse (Figur 6). Centrum af træet (stammens årring 0) skal findes indenfor prøveflade, for at træet tæller med. Tveger træet under 130 cm's højde, registreres de enkelte stammer som separate træer.
  - b. Højden på træet måles med målepind. Er træet knækket måles højden til brudstedet, og det noteres at træet er knækket.

For hvert stykke dødt ved, både liggende og stående, registreres yderligere:

- Om det døde ved er løv- eller nåletræ.
- Positionen af det døde ved (liggende, stående eller hældende).
- Nedbrydningsgraden af det døde ved (se Tabel 3). Dette undersøges ved en visuel vurdering samt ved at stikke i træet med en skarp genstand.

Nedbrydningsklasserne (som anvendt i NFI) defineres som i Tabel 3.

Tabel 3 Nedbrydningsklasser som defineret i Nord-Larsen et al. 2021b.

Nedbrydnings- klasse	Beskrivelse
1	Fast ved. Under 10% af træet har ændret struktur pga. nedbrydning, og veddet er fast på overfladen. Veddet er kun lidt angrebet af vednedbrydende organismer.
2	Lettere nedbrydning i gang. 10-25% af veddet har ændret struktur pga. nedbrydning. Dette kan undersøges ved at stikke i veddet med en skarp genstand.
3	Nedbrudt ved. 26-75% af veddet er blevet blødt eller meget blødt (frønnet).

4	Meget nedbrudt ved. 76%-100% af veddet er blødt eller meget blødt (frønnet). Man kan stikke en skarp genstand gennem veddet. Dog kan der stadig findes en fast kerne i træet.

Dataindsamlingen blev udført i perioden 8.-24. februar 2022.

De efterfølgende estimerer for vedmasser angivet i kubikmeter per hektar m^3/ha beregnes som beskrevet i Nord-Larsen, Johannsen, & Nielsen (2021). I beregningerne skelnes mellem stående og liggende dødt ved, og der tages højde for transekternes faktiske længde.

RESULTATER

Estimerede mængder af dødt ved

I Tabel 4 er de estimerede mængder af dødt ved i de tre valgte typer skov angivet samlet for stående og liggende dødt ved.

Tabel 4 Oversigt over transekter og den estimerede mængde dødt ved.

	Antal transekter	Total transektlængde m	Antal stykker dødt ved	Volumen dødt ved m^3/ha
Løv	54	2214,8	92	19,38
Nål	26	989,3	47	17,29
Udlagt	10	413,2	15	6,08
Total	90	3617,3	154	17,30

Den estimerede mængde af dødt ved i Vesterskoven er $17,3 \text{ m}^3/\text{ha}$. Der blev registreret mere dødt ved i områder med løv end i områder med nål, og derudover var den registrerede mængde meget lav i de udlagte områder modsat forventning om, at disse områder ville have mere dødt ved end produktionsarealerne. Dette kan dog sandsynligvis forklares med, at der er sket en underestimering, da det var tydeligt, at de 10 transekter i denne anvendelse tilfældigvis ofte pegede i retningen væk fra de ellers visuelt store mængder dødt ved. Det blev valgt, at der skulle være ét transekt/prøvefelt per 5 ha, og dermed var der kun 10 transekter i de udlagte områder, hvilket måske har ført til et forvrænget billede af den reelle fordeling af dødt ved i de udlagte områder.

Anbefalingerne om mængden af dødt ved i en skov på mellem minimum $45\text{--}50 \text{ m}^3/\text{ha}$, som beskrevet tidligere, er ikke opfyldt i Vesterskoven. På hele 35% af transekterne blev der slet ikke registreret noget dødt ved, men dog havde knap 19% af transekter mere end $30 \text{ m}^3/\text{ha}$ dødt ved, og ca. 12% havde over $50 \text{ m}^3/\text{ha}$ dødt ved. Sammenlignet med mængden af dødt ved i Danmark generelt fra NFI'en på $6,4 \text{ m}^3/\text{ha}$ (Nord-Larsen et al. 2023) samt det Europæiske estimat på $11 \text{ m}^3/\text{ha}$ (Bozzano & Oggioni 2020), ligger

Vesterskoven dog rigtig pænt med næsten tre gange så meget som de danske skove i gennemsnit. Dog er det vigtigt at nævne her, at der er forskel på opgørelsesmetoderne, hvorfor sammenligningerne af estimerterne skal foretages med forsigtighed.

En kontinuerlig tilførsel af dødt ved til skoven samt det, der allerede ligger og står til naturligt henfald, vil bidrage til, at den samlede mængde kommer op på de anbefalede niveauer på minimum 45 m³/ha (og gerne højere), hvilket vurderes som realistisk.

Art

Arten af det døde ved er ikke undersøgt her, men det blev registreret, om der var tale om løv- eller nåletræ. Ud af de i alt 152 stykker opmålt dødt ved var 71,7% løvtræ, mens 25,7% var nål (og de resterende 2,6% ukendt). Her er det dog vigtigt at nævne, at der var flere transekter/prøveflader i områder med beplantninger af løvtræ, hvilket derfor selvfølgelig vil blive afspejlet i resultaterne. I områderne med løv var mængden af dødt ved en smule højere end i områderne med nål, henholdsvis 19,38 og 17,29 m³/ha.

Fordeling mellem liggende vs. stående dødt ved

Af det totale volumen dødt ved i Vesterskoven var ca. 77% liggende dødt ved og ca. 23% var stående dødt ved. Fordelingen mellem de to typer fra andre studier viser, at der generelt er mere liggende dødt ved end stående (Bozzano & Oggioni, 2020; Nord-Larsen et al., 2023). Det er dog vist, at stående dødt ved har større indvirkning på biodiversiteten end det liggende har, og at det har flere mikrohabitater per størrelsesenhed (Zumr et al. 2021). Derfor bør der i fremtiden være mere fokus på at få tilført især mere stående dødt ved i skoven.

Da metoden til opmåling af stående dødt ved i denne undersøgelse svarer til metoden brugt i NFI'en, kan resultaterne derfra sammenlignes direkte. I Vesterskoven blev det stående døde ved estimeret til ca. 3,6 m³/ha, hvilket er over 60% højere end landsgennemsnittet på ca. 2,3 m³/ha (Nord-Larsen et al. 2023).

Mængden af liggende dødt ved blev opmålt til ca. 13,7 m³/ha i Vesterskoven, men grundet forskellige opgørelsesmetode bør dette tal ikke sidestilles direkte med resultater fra NFI'en, der er på 3,8 m³/ha, selvom det dog indikerer en tydelig højere mængde i Vesterskoven end landsgennemsnittet.

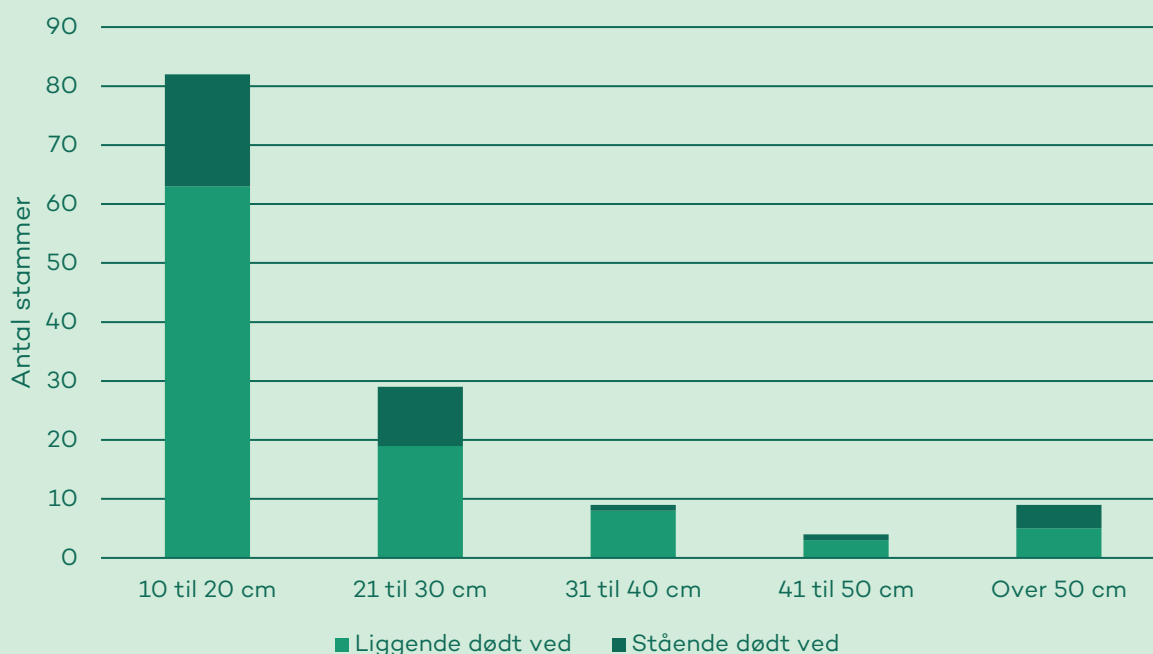
Diameterklasser

På Figur 8 ses det, at langt størstedelen af de opmålte stammer er under 20 cm i diameter, og samtidig er kun lidt over 6% mere end 50 cm i diameter. Dette er højst sandsynligt en følge af, at store stammer ofte udtages til tømmer, og dermed ikke får lov til at ligge eller stå til naturligt henfald.

Fordelingen i diameterklasserne er nogenlunde ens for liggende og stående dødt ved.

FIGUR 8

Fordelingen i diameterklasser målt i brysthøjde, dvs. 120 cm over jorden (for stående dødt ved) eller fra roden/brudstedet (for liggende dødt ved).

I Vesterskoven er det hovedsageligt dødt ved med store diameterklasser, der mangler, især diameetre over 40-50 cm, da mange arter er specialiserede til disse dimensioner, som beskrevet tidligere.

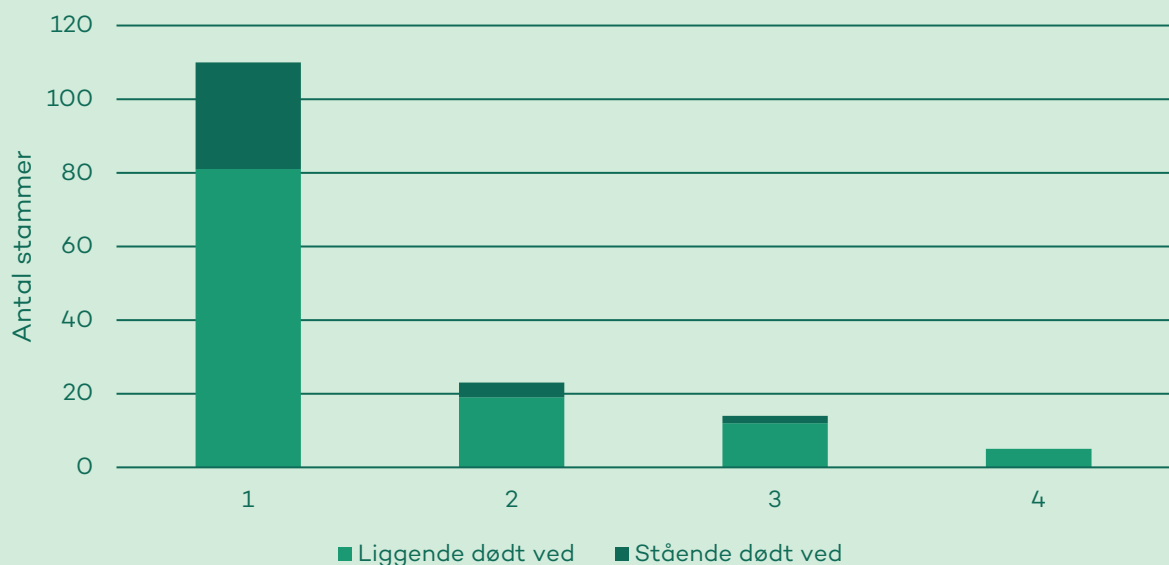
Nedbrydningsklasser

Kigger man på nedbrydningsklasserne for det opmålte døde ved (Figur 9), ses det, at mere end 70% har nedbrydningsklasse 1 (se Tabel 3 for definition). Dette indikerer, at størstedelen af puljen af dødt ved er forholdsvis "nyt" dødt ved.

FIGUR 9

Fordelingen i nedbrydningsklasser som angivet i Tabel 3.

At der er mest dødt ved i nedbrydningsklasse 1 kan muligvis forklares med, at man i nyere tid er blevet mere opmærksom på værdien af dødt ved og dermed er begyndt at lade mere ved ligge og stå til naturligt henfald, hvor man tidligere ville have haft fjernet det. På sigt forventes det, at det "nye" døde ved vil komme til at bidrage betydeligt til skovens biodiversitet i takt med, at det nedbrydes. Vesterskoven blev FSC-certificeret i 2020, hvorefter der bl.a. kom mere fokus på udlægning af arealer dedikeret til biodiversitet samt fokus på at højne mængderne af dødt ved, hvilket afspejles i disse resultater.

Det vigtigste er nu, at det døde ved får lov til at blive liggende, så der med tiden vil være dødt ved, der er længere i nedbrydningsprocessen. Det er desuden vigtigt, at der efterlades flere stående træer til naturligt forfald, når der skoves og laves aktiviteter i skoven. Alternativt kan man vælge at veteranisere udvalgte træer for at speede deres nedbrydning op. En kontinuerlig tilførsel af dødt ved er essentiel, så der hele tiden findes dødt ved i store mængder i alle nedbrydningsstadier. Der bør på denne måde stræbes efter en ligelig fordeling (med høje mængder) mellem nedbrydningsklasserne af både liggende og stående dødt ved for at tilgodese så mange arter som muligt.

FREMTIDIGE ANBEFALINGER

- Det anbefales, at opmålingen af dødt ved gentages hvert 5. år, dvs. tidligst i 2026.
- Der bør for fremtiden være flere transekter i områder på mindre end 100 ha (i dette tilfælde urerte- og biodiversitetsområderne).
- Arten af de døde ved bør registreres ved fremtidige undersøgelser.
- Højden af stående dødt ved bør findes mere præcist ved brug af bedre værktøjer, f.eks. en digital rangefinder.

REFERENCER

- Bozzano, M., & Oggioni, S. (2020). Indicator 4.5. Deadwood Volume. In *FOREST EUROPE, 2020: State of Europe's Forests 2020*.
- Dahlberg, A., & Stokland, J. N. (2004). Vedlevande arters krav på substrat - sammanställning och analys av 3600 arter. In *Skogsstyrelsen Rapport 7*.
- Doerfler, I., Gossner, M. M., Müller, J., Seibold, S., & Weisser, W. W. (2018). Deadwood enrichment combining integrative and segregative conservation elements enhances biodiversity of multiple taxa in managed forests. *Biological Conservation*, 228(October), 70–78. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2018.10.013>
- Gossner, M. M., Lachat, T., Brunet, J., Isacsson, G., Bouget, C., Brustel, H., ... Müller, J. (2013). Current Near-to-Nature Forest Management Effects on Functional Trait Composition of Saproxyllic Beetles in Beech Forests. *Conservation Biology*, 27(3), 605–614. <https://doi.org/10.1111/cobi.12023>
- Halling, C. (2015). Metoder til opmåling af dødt ved [specialeafhandling; Erhvervsakademi Aarhus].
- Heilmann-Clausen, J., & Christensen, M. (2004). Does size matter? On the importance of various dead wood fractions for fungal diversity in Danish beech forests. *Forest Ecology and Management*, 201(1), 105–117. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2004.07.010>
- Heilmann-Clausen, J., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Damgaard, C., Nielsen, K. E., & Hans Henrik, B. (2014). Hvad skal der til for at sikre en gunstig bevaringsstatus i danske habitatskove? *Skoven*, 3, 146–150.
- Nord-Larsen, T., Johannsen, V. K., & Nielsen, A. T. (2021). Kvantificering / taksering af dødt ved. IGN Rapport.
- Nord-Larsen, T., Johannsen, V. K., Riis-Nielsen, T., Thomsen, I. M., Scott, N., & Jørgensen, B. B. (2023). Skovstatistik 2021.

- Sandström, J., Bernes, C., Junninen, K., Löhmus, A., Macdonald, E., Müller, J., & Jonsson, B. G. (2019). Impacts of dead wood manipulation on the biodiversity of temperate and boreal forests. A systematic review. *Journal of Applied Ecology*, 56, 1770–1781. <https://doi.org/10.1111/1365-2664.13395>
- Stokland, J. N., Tomter, S. M., & Söderberg, U. (2004). Development of Dead Wood Indicators for Biodiversity Monitoring: Experiences from Scandinavia. In *Monitoring and Indicators of Forest Biodiversity in Europe - From Ideas to Operationality* (pp. 207–226).
- Zumr, V., Remeš, J., & Pulkrab, K. (2021). How to increase biodiversity of saproxylic beetles in commercial stands through integrated forest management in central europe. *Forests*, 12(6), 1–19. <https://doi.org/10.3390/f12060814>

2

SOMMERFUGLE

Kejserkåbe *Argynnis paphia*

Foto: Emil Bjerregaard

SOMMERFUGLE

Metode og resultater m.m. kan findes i den selvstændige rapport udarbejdet af Emil Blicher Bjerregård og Peer Ravn fra Butterfly Conservation Denmark.

RESUMÉ

En undersøgelse af den historiske og især den nutidige dag- og natsommerfuglefauna i Vesterskoven blev udført af Butterfly Conservation Denmark.

Ved gennemgange af de historiske fund fra Vesterskoven blev især seks arter, der er indikatorer for ekstremt høj naturkvalitet, fremhævet: spættet bredpande (*Pyrgus malvae*), dukatsommerfugl (*Lycaena virgaureae*), markperlemorsommerfugl (*Speyeria alglaja*), skovperlemorsommerfugl (*Fabriciana adippe*), brunlig perlemorsommerfugl (*Boloria selene*) og rødlig perlemorsommerfugl (*Boloria euphrosyne*).

Dagsommerfuglene blev undersøgt ved transekter langs Kongevejen samt på et par af de kommende sommerfugleenge, mens natsommerfugle blev registreret ved lyslokning ved Birkeskoven i afdeling 1056.

I 2022 blev i alt 22 arter dagsommerfugle samt 214 arter af natsommerfugle observeret. En række spændende arter kunne konstateres i området efter undersøgelsen bl.a. hvid admiral, kejserkåbe, jomfrubjørn, sørgemåler og egekarmin. Ingen af de førnævnte arter, der historisk har levet i området, blev fundet ved de nye tællinger, men de fine bestande af bl.a. kejserkåbe indikerer, at der er et godt fødegrundlag for arter med samme værtsplante (primært viol *Viola ssp.*), og at der derfor i fremtiden kunne være egnede levesteder for disse sjældne perlemorsommerfugle.

Anbefalinger fra Butterfly Conservation Denmark til gavn for sommerfuglefaunaen i skoven omhandler tiltag, der skaber lysåben skov, brede skovveje og naturlig hydrologi.

FREMTIDIGE ANBEFALINGER

- Det anbefales, at sommerfugleundersøgelsen gentages hvert år hvis muligt, alternativt senest i 2024 og igen i 2026.
- Det anbefales, at der laves en kortlægning af ressourcehabitater for udvalgte sommerfugle på de lysåbne arealer, hvorpå der implementeres tiltag.

3

MYRER

MYRER

Metoder og resultater m.m. kan findes i den selvstændige rapport udarbejdet af Oscar Harris.

RESUMÉ

Myrer er ekstremt vigtige for skovens økosystem, da de bl.a. bidrager til et sundt jordmiljø og til frøspredning. Skovengene blev undersøgt ved brug af faldfælder samt manuel eftersøgning. I alt blev otte arter fundet (dog kan det være tvivl om artsbestemmelsen af to af disse, da det kan være meget svært at skelne de forskellige arter i gruppen *Myrmica* fra hinanden), og i alt 565 individer blev artsbestemt. De forskellige skovenge havde stor forskel i hvilke myrerarter, der var til stede samt antallet af individer.

Resultaterne fra myreundersøgelsen viser, at nogle af skovengene allerede understøtter en divers myrerfauna, hvilket indikerer et sundt jordmiljø. Andre skovenge vurderes til også at have et potentiale for dette, når de biodiversitetsfremmende tiltag bliver implementeret.

Særligt interessant er det, at myrerne er vigtige frøspredere af violslægten, som en række interessante sommerfuglearter såsom kejserkåbe og storplettet perlemorsommerfugl er afhængige af. At der er en divers myrefauna på nogle af engene, og at de to nævnte sommerfugle blev fundet i fine bestande, understreger, at skulle man være interesseret i at bringe f.eks. den meget sjældne rødlig perlemorsommerfugl tilbage til Vesterskoven, så er der allerede en stor violbestand til at understøtte denne art.

BIFANGST

Under myrerstudiet blev det klart, at andre dyr (næsten udelukkende invertebrater) også blev fanget i fælderne. For ikke at disse dyr skulle gå "til spilde" blev det besluttet, at de blev indsamlet til senere artsbestemmelse. Fældernes opbygning, deres placering og dato for tømning m.m. kan ses i den særskilte rapport for myrerstudiet, som nævnt ovenfor.

Ved første øjekast var det tydeligt, at prøverne foruden myrer indeholdt en række forskellige arter fra (men ikke udelukkende) følgende grupper:

- Biller: løbebiller (Carabidae), ådselsbiller (Silphidae), rovbiller (Staphylinidae), skarnbasser (Geotrupidae)
- Tovinger: fluer (Brachycera), myg (Nematocera)
- Myriapoda: tusindben (Diplopoda), skolopendre (Chilopoda)

- Spindlere: edderkopper (Araneae)
- Krebsdyr: bænkebidere (Oniscidea)
- Bløddyr: snegle (Gastropoda)
- Krybdyr: firben (Lacertidae)

FIGUR 10

En del af de individer, der blev fanget som bifangst i faldfælderne under undersøgelsen af myrerfanuaen i Vesterskoven.

Det var i 2022 ikke muligt at artsbestemme og kvantificere indholdet i prøverne, der derfor er afleveret på Statens Naturhistoriske Museum til Frederik Leck Fisher, hvor de vil indgå i samlingen og på sigt kan blive artsbestemt.

FREMTIDIGE ANBEFALINGER

- Det anbefales at myrerundersøgelsen gentages om 5 år efter samme metode som angivet i den selvstændige rapport.
- Materialet, der blev indsamlet som bifangst bør sorteres, artsbestemmes og kvantificeres, når det er muligt. Ved gentagelse af myrerundersøgelsen kan nyt materiale af bifangster sammenlignes med de første prøver, der dermed kan fungere som baseline. Det er blot vigtigt, at det i fremtiden sikres, at bifangst fra de fem lokaliteter holdes adskilte, så der i fremtiden også kan ses på forskelle mellem de fem lokationer.

4

FLYVENDE INSEKTER

Skovsnyltehumle *Bombus sylvestris*

Foto: Frank Rønsholt

FLYVENDE INSEKTER

RESUMÉ

Tre sensorer, der ved brug af infrarødt lys automatisk kan optælle de insekter, der flyver ind foran den, blev stillet til rådighed af FaunaPhotonics: én på Eigtved Ager, én på Lindeenge samt én ved Tsugasøen fra august til oktober.

Data fra sensoren viser antal individer samt antal arter registreret i den pågældende periode på de tre lokaliteter, der ikke varierede meget. På Lindeengen blev der registreret flest insekterne ugentlig, mens der ved Tsugasøen blev registreret færrest. Derimod blev en højere diversitet observeret ugentlig ved Tsugasøen sammenlignet med de to andre lokaliteter, selvom forskellen ikke var stor. Insektaktiviteten peakede omkring uge 32 til 34 (undtagen på Eigtved Ager, hvor peaket først sås i omkring uge 36).

BAGGRUND

Insekterne udgør en divers og vigtig dyregruppe, da de udfører mange vigtige og varierende funktioner i økosystemerne, herunder bl.a. bestøvning, nedbrydning, prædation af andre invertebrater og selv er fødeemner for en lang række andre dyr og planter. Desuden er deres enorme diversitet værdifuld i sig selv.

Insekterne udgør med deres over en million arter to tredjedele alle kendte dyrearter på jorden, og af disse er ca. 40% udryddelsestruet globalt (Sánchez-Bayo & Wyckhuys, 2019). En dansk rapport fra 2020 opsummerer tendenserne i udviklingen for en række undersøgte artsgrupper i Nordvesteuropa, hvor størstedelen konkluderes at være i tilbagegang (Kjær et al., 2020). I Danmark findes ca. 18.000 insektarter, hvoraf ordenerne guldsmede, slørvinger, græshopper, biller, årevingede og sommerfugle er nogle af de mest truet ifølge de nyeste danske rødlistevurderinger (Moeslund et al., 2019, Kjær et al., 2020). Overvågning af insekter er derfor vigtig, og udviklingstendenserne kan desuden gøre os klogere på økosystemets tilstand. Grundet den enorme variation mellem insekterne spænder metoderne til overvågning af disse vidt, både fra gruppe til gruppe men ofte også fra art til art, og der er stor forskel på, hvad der kræves og hvilke resultater, der opnås.

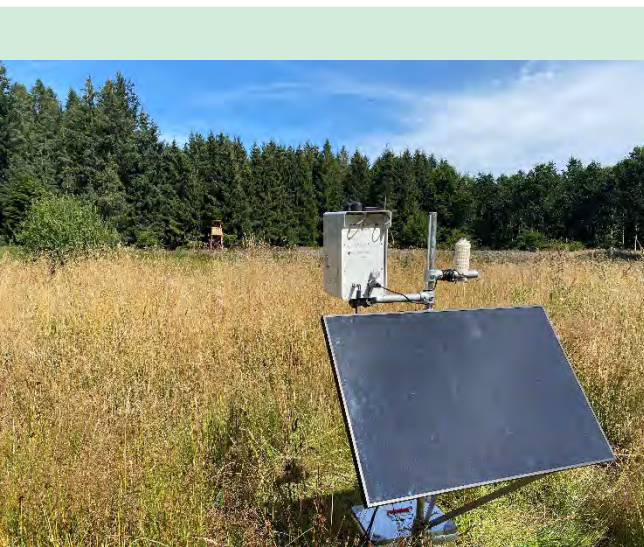
I nyere tid er en række muligheder for automatisk overvågning af bl.a. insekter blevet udviklet, der øger effektiviteten ved ofte at minimere manuel arbejdskraft og øge mængden af den indsamlede data. En af disse er Volito sensoren fra den danske virksomhed FaunaPhotonics, der ved brug af infrarødt lys kan optælle de insekter, der flyver ind foran sensoren (Rydhmer et al., 2022). Et studie har vist, at sensoren kan opfange 19 gange flere

flyvende insekter end en almindelig fangstbakke, som ellers ofte bruges, når insektfaunaen skal undersøges (Rydhmer et al., 2022).

FaunaPhotonics stillede tre sensorer til rådighed i Vesterskoven i forbindelse med deres projekt Danish Biodiversity Project 2022.

METODE

Tre Volito sensorer var opstillet i perioden august til oktober 2022 på tre lokationer i Vesterskoven: én sensor på Eigtved Ager afd. 1108, én sensor på den kommende sommerfugleeng afd. 1069 samt én sensor på den kommende sommerfugleeng afd. 1082 (Figur 11).

FIGUR 11

Sensoren, der blev opstillet på den kommende sommerfugleeng ved Tsugasøen i afd. 1082.

Den hvide boks er selve sensoren, og under den ses solpanelet.

RESULTATER

Via FaunaPhotonics kundeportal kan data fra de tre sensorer indhentes. I alt blev lidt over 70.000 insekter registreret i perioden med gennemsnitligt 305 registreringer om dagen. De ugentlige middel- og maksværdier fra de tre sensorer ses i Tabel 5.

Tabel 5 Ugentlig antal insektobservationer og diversitet registreret med Volito sensorerne.

	Insektobservationer/uge		Diversitet/uge	
	Gennemsnit	Maks	Gennemsnit	Maks
Tsugasøen	1694,1	5418	33,7	55
Lindeengen	2762,6	7571	32	52
Eigtved Ager	2131,0	5062	28	55

Der blev registreret flest insekter om ugen på Lindeengen og færrest ved Tsugasøen. Derimod er diversiteten ved Tsugasøen højere sammenlignet med de to andre lokaliteter.

FIGUR 12

Antal ugentlige insektobservationer fra de tre sensorer.

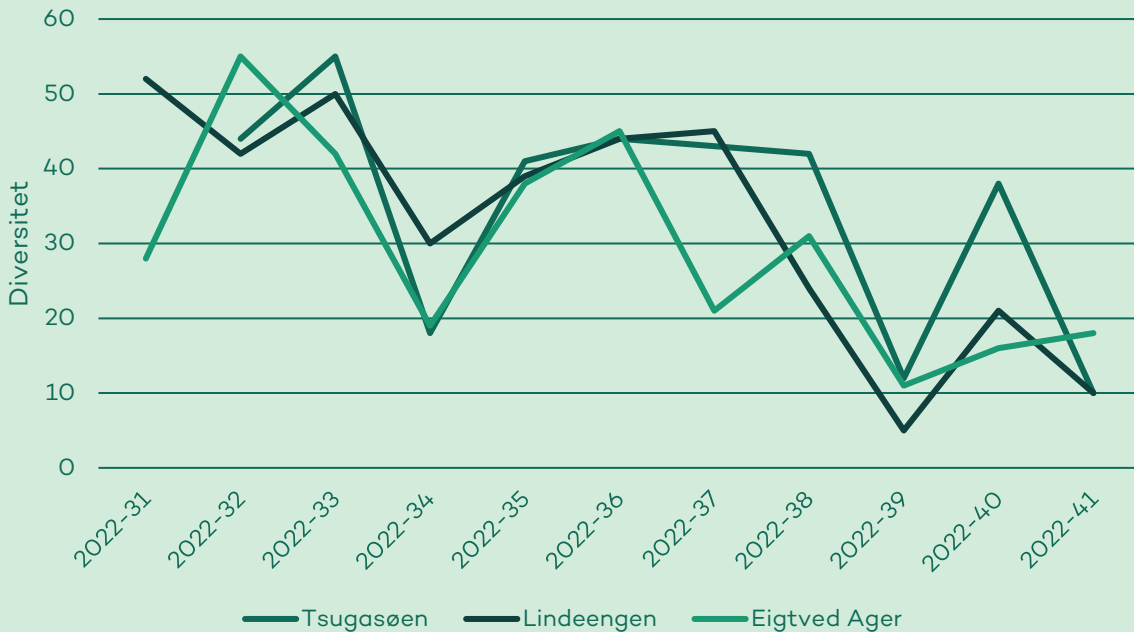
På Figur 12 over insektobservationer (hvor mange individer, uagtet art, der er registreret af sensoren) ses det, at insektaktiviteten peaker omkring uge 32 til 34, hvorefter den falder igen på de to skovenge. På Eigtved Ager derimod ses peaket først omkring uge 36. Ved slutningen af forsøgsperioden (start-oktober) er insektaktiviteten meget lav, hvilket er forventeligt taget sæsonen i betragtning. Det højeste antal observationer på en uge sås på Lindeengen i uge 33.

Figur 13 viser hvor mange forskellige insekter (klassificeret ud fra fysiske og morfologiske træk, herunder vinge-/kropsratio, og vingeslagsfrekvens), der er registreret i de pågældende uger. Diversiteten på de tre lokaliteter er relativt ens, og som med antal observationer ses det, at diversiteten falder jo længere ind i efteråret, vi kommer

FIGUR 13

Ugentlig diversitet fra de tre sensorer.

FREMTIDIGE ANBEFALINGER

- Det anbefales, at der opsættes sensorer på samme lokationer hvert år, alternativt i 2024 og 2026.
- Opsætningen af sensorerne bør ske tidligere på sæsonen, gerne fra april til oktober for at sikre, at der indsamles data for hele flyvesæsonen.
- Ønskes der nærmere artsidentifikation af de flyvende insekter, kan opsætning af sensorer suppleres med fangstbakker og/eller malaisefælder, der tiltrækker bestøvere såsom bier og svirrefluer.

REFERENCER

Kjær, C., Ehlers, B., Bruus, M., Hansen, M.D.D., Hansen, R.R., Holmstrup, M., Høye, T.T., Jensen, J., Offenbergh, J., Strandberg, B., Strandberg, M. & Wiberg-Larsen, P. 2020. Insekters tilbagegang. Hvilke insekter går tilbage, hvorfor og hvad kan der gøres? Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 90 s. – Videnskabelig rapport nr. 388. <http://dce2.au.dk/pub/SR388.pdf>

- Moeslund, J.E., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Bell, N., Bruun, L.D., Bygebjerg, R., Carl, H., Damgaard, J., Dylmer, E., Elmeros, M., Flensted, K., Fog, K., Goldberg, I., Gønget, H., Helsing, F., Holmen, M., Jørum, P., Lissner, J., Læssøe, T., Madsen, H.B., Misser, J., Møller, P.R., Nielsen, O.F., Olsen, K., Sterup, J., Søvting, U., Wiberg-Larsen, P. og Wind, P. 2019. Den danske Rødliste. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. www.redlist.au.dk.
- Rydhmer, K., Bick, E., Still, L., Strand, A., Luciano, R., Helmreich, S., ... Nikolajsen, T. (2022). Automating insect monitoring using unsupervised near-infrared sensors. *Scientific Reports*, 12(1), 1–11. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-06439-6>
- Sánchez-Bayo, F., & Wyckhuys, K. A. G. (2019). Worldwide decline of the entomofauna: A review of its drivers. *Biological Conservation*, 232(January), 8–27. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2019.01.020>

5

PADDER OG KRYBDYR

Grøn frø *Pelophylax esculentus*

Foto: Frank Rønsholt

PADDER OG KRYBDYR

RESUMÉ

Dataindsamlingen er foretaget løbende fra februar til april, hvor udvalgte vandhuller, der vurderes egnede for padder, er besøgt en eller flere gange i løbet af perioden. Der blev søgt visuelt efter voksne individer, æg og haletudser fra især brune frøer og vandsalamandere. Vandhullerne er samtidig blevet overfladisk undersøgt for tilstedeværelsen af fisk og rovlevende vandinsekter, der kan have en indvirkning på paddebestanden i det pågældende vandhul.

I alt er fem arter af padder blevet observeret i Vesterskoven, hvilket inkluderer skrubtudse *Bufo bufo*, grøn frø *Pelophylax esculentus*, butsnudet frø *Rana temporaria*, lille vandsalamander *Lissotriton vulgaris* og stor vandsalamander *Triturus cristus*. Der er kun observeret voksne individer og dermed ingen æg, haletudser/salamanderlarver eller ny-forvandlede individer. Dette er bemærkelsesværdigt, selvom det ikke fuldt afkræfter, at der har været yngleaktivitet. Ved besøgene kunne det konstateres, at en del af vandhullerne har brug for en oprensning, hvilket vil gavne bl.a. padderne i fremtiden. 24 vandhuller blev registreret i løbet af feltsæsonen, og flere er muligvis at finde i skoven. I ingen af vandhullerne er der blevet observeret fisk.

Der er ikke lavet en systematisk undersøgelse af krybdyr i Vesterskoven, men både skovfirben (*Zootoca vivipara*), stålorm (*Anguis fragilis*) og snog (*Natrix natrix*) er observeret som tilfældige observationer samt under undersøgelsen af et stendige.

BAGGRUND

Vandhuller, både de permanente og temporære, er enormt vigtige i landskabet, da de skaber grundlag for et væld af dyr og planter, herunder padder. Padderne er vigtige i økosystemet, da de både spiller en rolle som både rovdyr og byttedyr, og de udgør desuden en af de mest truede dyregrupper, både i Danmark (Moeslund et al., 2019) og globalt (IUCN, 2022), hvilket i høj grad skyldes mangel på levesteder. De er desuden ekstra udsatte for habitatændringer og forurening, fordi de absorberer vand og oxygen direkte gennem huden. Af den grund, samt at de både har akvatiske og terrestriske livsstadier, kan de bruges som indikatorer for sundheden af et økosystem og herunder især for vandkvalitet.

I Danmark findes 14 paddearter, som alle er fredede. I de nærliggende områder ved Vesterskoven er der tidligere registreret spidssnudet frø *Rana avalis* (NT), butsnudet frø *Rana temporaris* (NT), springfrø *Rana dalmatina* (LC) grøn frø

Pelophylax esculentus (LC), lille vandsalamander *Lissotriton vulgaris* (LC), stor vandsalamander *Triturus cristatus* (LC), og skrubtudse *Bufo bufo* (LC). Det er derfor ikke utænkeligt, at disse arter også er at finde i Vesterskoven. I Vesterskoven er der dog ikke tidligere lavet nogen registreringer af padder, hvorfor en undersøgelse af disses udbredelse og yngleaktivitet i skovens vandhuller blev foretaget. Desuden blev undersøgelsen brugt til at få kortlagt vandhullerne i Vesterskoven, så udviklingen i disse kan følges over tid.

Foruden de førnævnte padder er der registreret en enkelt krybdyrsart i Vesterskoven, nemlig snog *Natrix natrix* (LC). I en tidligere mindre grusgrav sydvest for skoven er der desuden, senest i 2021, fundet markfirben *Lacerta agilis* (VU), der er en bilag-IV art, mens der i naboskoven også er registreret stålorm *Anguis fragilis* (LC) og skovfirben *Zootoca vivipara* (LC). Som for padderne er alle fem danske arter af krybdyr fredede.

FIGUR 14-16

Nogle af de padde- og krybdyrarter, der blev fundet i Vesterskoven i 2022. Fig. 14 (venstre): Butsnudet frø *Rana temporaris*. Fig. 15 (midt for): Stor vandsalamander *Lissotriton vulgaris*. Fig. 16 (højre): Skovfirben *Zootoca vivipara*.

METODE

En eftersøgning af relevante vandhuller blev foretaget i december 2021 med henblik på at udvælge de vådområder, der skal indgå i paddeeftersøgningen. Størstedelen af de parceller, der er klassificeret som "sø" eller "mose" i Grøn Driftsplan, blev besøgt, og det blev vurderet om stedet er et egnet levested for de udvalgte paddearter, som beskrevet ovenfor. Desuden blev en række vandhuller observeret, som ikke i forvejen er registreret i Grøn Driftsplan, og disse vil også være inkluderet i paddeundersøgelsen.

Dataindsamlingen er foretaget løbende fra februar til april af dyrepasser Lene Vestergren Rasmussen. De udvalgte vandhuller er besøgt en eller flere gange i løbet af perioden. Der er søgt visuelt efter voksne individer, æg og haletudser fra især bruner frøer og stor vandsalamander. Desuden er der, når nødvendigt, blevet benyttet net til at fange dyrene for at sikre en korrekt artsbestemmelse af de observerede dyr (Figur 17). Vandhullerne er samtidig blive overfladisk undersøgt for tilstedeværelsen af fisk og rovlevende vandinsekter, der kan have en indvirkning på paddebestanden i det pågældende vandhul.

FIGUR 17

Eftersøgning af padder ved vandhul nr. 13 (se Figur 18). Ved besøgene blev der fundet både lille og stor vandsalamander i vandhullet.

Foto: Frank Rønsholt

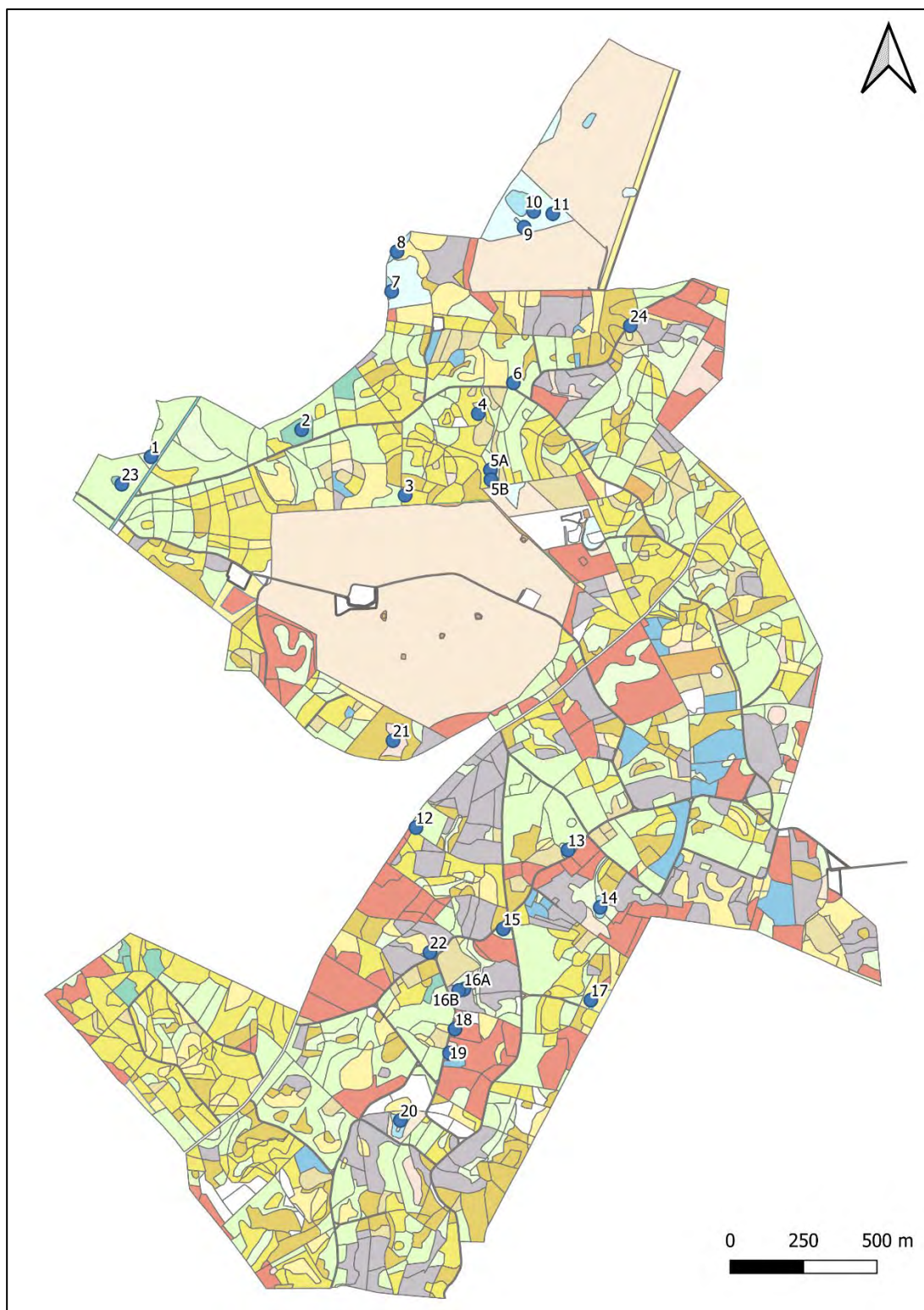

Det var forventet, at der allerede fra slut-februar ville kunne findes æg fra springfrø, skulle denne art være at finde i Vesterskoven. Herefter vil æg fra butsnudet kunne findes fra slut-marts og lidt senere æg fra spidssnudet frø og stor vandsalamander i april (Søgaard et al. 2018). Dog vil dette være meget vejrafhængigt.

Der er ikke foretaget en systematisk registrering af krybdyr, men Vesterskoven blev besøgt den 29. juni 2022 med henblik på at undersøge relevante områder for at se, hvilke arter, der findes. Tiden blev især koncentreret om området i afd. 1066 langs det østvendte stendige langs skovbrynet samt i naturområdet bag diget.

RESULTATER

Kortet på Figur 18 viser de vandhuller, der er registreret i løbet af felt sæsonen 2022. Det kan ikke udelukkes, at der eksisterer flere både temporære og permanente vandhuller end dem, som er markeret på kortet. Vandhullerne er listet i Tabel 6, hvor også alle besøg ved vandhullerne er noteret.

Figur 18 Kort over vandhullerne registreret i Vester skoven i 2022.

Tabel 6 Oversigt over vandhullerne i Vesterskoven og optællingerne, der er foretaget ved hver af disse.

Vandhul nr.	Dato	Antal besøg	Arter fundet	Temporært /permanent	Bemærkning
1		0		Temporært	Lavningen midt i 1048
2	10-04	1	Grøn frø		
3	09-03 16-03 24-03	3	Lille vandsalamander		
4	09-03	1	Lille vandsalamander		
5a	09-03 24-03 10-04	3	Brun frø		
5b	09-03	1	Lille vandsalamander		
6	10-01 09-03 16-03 24-03	4	Butsnudet frø		
7	10-01	1		Permanent	Stor sø, ænder
8	10-01	1		Permanent	Stor sø, ænder
9	10-01	1		Permanent	Jungen
10	10-01	1		Permanent	Jungen
11	10-01	1		Permanent	Jungen
12	09-03	1			
13	16-03 24-03 10-04	3	Stor og lille vandsalamander	Permanent	Ved seljepilen
14	16-03 24-03	2		Permanent	Tsugasøen
15	09-03 16-03 24-03	3	Butsnudet. Lille vandsalamander	Permanent	Ellesumpen
16a	23-02 09-03 10-03 16-03 24-03 10-04	6	Stor og lille vandsalamander	Permanent	Salamander-vandhullet

	23-02		
	09-03		
16b	10-03	6	
	16-03		
	24-03		
	10-04		
17		0	
	09-03		
18	10-03	4	
	24-03		
	10-04		
	09-03		
19	24-03	3	
	10-04		
20	09-03	2	Permanent
	10-03		
21		0	
22	10-04	1	
23		0	Temporært
24	10-04	1	Brun frø

I 10 ud af de 20 besøgte vandhuller blev der fundet padder. Fire af vandhuller blev ikke undersøgt for tilstedeværelsen af padder. I ingen af vandhullerne er der blevet observeret fisk.

I alt er fem arter af padder blevet observeret i Vesterskoven. Det gælder skrubtudse *Bufo bufo*, grøn frø *Pelophylax esculentus*, butsnudet frø *Rana temporaria*, lille vandsalamander *Lissotriton vulgaris* og stor vandsalamander *Triturus cristus*. Der er kun observeret voksne individer og dermed ingen æg, haletudser/salamanderlarver eller ny-forvandlede individer.

Ved eftersøgning af krybdyr i juni blev, der ikke fundet nogen. Dette skyldes nok mere den meget begrænsede søgetid, end det afspejler den egentlige krybdyrsfauna i skoven. På andre besøg er følgende arter af krybdyr nemlig observeret som tilfældige observationer:

- Skovfirben *Zootoca vivipara*. Arten er observeret ved Salamandervandhullet en enkelt gang, men talrige små individer blev også fanget i de nedgravede myrerfælder ved Tsugasøen.
- Stålmorm *Anguis fragilis*. Arten er observeret en enkelt gang men som død liggende på en af skovvejene nær afd. 1070.
- Snog *Natrix natrix*. Arten er observeret ved stendiget i afd. 1066. Der skulle desuden efter sigende være talrige (store) snoge i samme område.

FREMTIDIGE ANBEFALINGER

- Det anbefales, at undersøgelsen af padder og yngleaktivitet gentages i 2024, alternativt i sidste projektår, 2026.
- Det anbefales, at undersøgelserne i fremtiden strækker sig længere ind i ynglesæsonen, end hvad der var muligt under baselineundersøgelserne, gerne ind i juli.
- Der bør i fremtiden sikres en mere konsistent udfyldning af dataskemaet. F.eks. er det ikke for alle vandhuller noteret, om de er temporære eller permanente. Desuden blev nogle vandhuller besøgt flere gange, mens andre kun blev besøgt en enkelt gang. Nogle blev besøgt meget tidligt på sæsonen, andre først senere. Derfor er der sandsynligvis overset yngleaktivitet og oversete individer.
- Der bør laves en supplerende undersøgelse til baseline af paddernes yngleaktivitet i 2023, inden vandhullerne oprenses. Undersøgelserne bør foretages hver anden uge og bør strække sig fra marts til juni, hvorunder der kigges efter æg og haletudser. Antallet af ægstreng/-klumper kan da bruges som proxy for antal ynglende hunner i populationerne af de forskellige arter.
- Der blev generelt observeret en god vandkvalitet i de forskellige vandhuller. Der er dog ikke blevet målt direkte på dette, hvilket ville være interessant for fremtiden, herunder pH, ilt-, salt-, kvælstof- og fosforniveau.
- Det anbefales, at der laves en grundig kortlægning af stor vandsalamander i Vesterskoven.
- Det anbefales, at der laves en eftersøgning af markfirben, som er registreret i områderne omkring Vesterskoven.

REFERENCER

IUCN. (2022). The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2022-2.
<https://www.iucnredlist.org>

Moeslund, J.E., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Bell, N., Bruun, L.D., Bygebjerg, R., Carl, H., Damgaard, J., Dylmer, E., Elmeros, M., Flensted, K., Fog, K., Goldberg, I., Gønget, H., Helsing, F., Holmen, M., Jørum, P., Lissner, J., Læssøe, T., Madsen, H.B., Misser, J., Møller, P.R., Nielsen, O.F., Olsen, K., Sterup, J., Søchting, U., Wiberg-Larsen, P. og Wind, P. 2019. Den danske Rødliste. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. www.redlist.au.dk

Søgaard, B., Adrados, L. C., & Fog, K. (2018). Overvågning af Padder. Teknisk anvisning til ekstensiv overvågning. 1–18. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi.

FUGLE

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*

Foto: Thomas Witting

FUGLE

RESUMÉ

Undersøgelsen af fuglene blev gennemført som tre selvstændige undersøgelser, der tilsammen giver et bredt indblik i fuglefaunaen i Vesterskoven, desuden suppleret godt af artslisten. I alt er 73 forskellige fuglearter observeret i 2022.

Fem udvalgte arter af mere eller mindre almindelige danske ynglefugle blev territoriekortlagt i afd. 1048 og med den lignende afd. 1047 som kontrolområdet, hvilket inkluderer bogfinke, gærdesmutte, musvit, solsort, spætmejse og stor flagspætte. Dette vil ved gentagelse af kortlægningen give et vigtigt indblik i, hvordan de forskellige arters helt konkrete territorier er påvirket af tiltagene, der implementeres i 1048.

Langs hele Kongevejen samt på Eigtved Ager blev i alt tre transekter lagt ud, og fugle observeret på disse transekter blev registreret ved metoden "distance sampling". 272 individer af 36 arter blev registreret langs Kongevejen med en estimeret densitet på 5,56 fugle per ha. På Eigtved Ager blev 350 individer af 23 arter registreret med en estimerede densitet er 1,64 fugle per ha. Gentagelse af undersøgelsen i de kommende år vil vise hvordan tiltagene i fremtiden vil påvirke antallet og tætheden af de forskellige fuglearter langs Kongevejen og på Eigtved Ager.

Slutteligt blev de allerede kendte og nyopdagede rovfuglereder i Vesterskoven jævnlige besøgt med henblik på at registrere eventuel yngleaktivitet. Der blev registreret yngleaktivitet ved duehøgredene ved Tsugasøen og sandsynligvis også fra en anden duehøgrede. Desuden antages det, at der yngler musvåger flere steder i Vesterskoven (pga. friske spor og observationer ved flere reder), selvom direkte yngleaktivitet ikke har kunne bekræftes med sikkerhed. I 2022 blev der derudover observeret overflyvende havørn, rød glente og tårnfalk, mens den tidligere kendte lærkefalk, der har haft rede ved Eigtved Ager, ser ud til at have forladt området.

Baggrund

Foruden deres høje værdi for naturelskeren, er fuglene vigtige i skoven, da de hver især udfører mange vigtige økologiske funktioner bl.a. frøspredning og kontrol af insekt- og gnaverbestande. Fuglene kan være gode og vigtige indikatorer for skovens tilstand, da de er synlige, er nemme for den trænedede observatør at identificere og desuden har særlige krav til både skovens størrelse, struktur og uforstyrrelighed, som er relativt velstuderet gennem tiden. For eksempel har et dansk studie vist, at der er flere arter og en højere tæthed

af fugle i urørte skovområde end i områder med forstlig drift, og at der ydermere er en sammenhæng mellem antal arter og tæthed og strukturel diversitet, bevoksningens alder og mængden af dødt ved (Brøgger-Jensen et al., 2017). Sidstnævnte er især vigtigt for en lang række arter, der er afhængige af stående og/eller liggende dødt ved til ly, redebygning og fødesøgning. Tætheden af hulrugende fugle stiger derfor med mængden af dødt ved (Bujoczek et al., 2021).

FIGUR 19

Stor flagspætte *Dendrocopos major*, som er en af de hulrugende arter, der er afhængige af dødt ved.

Stor flagspætte er en såkaldt "primary cavity nester", hvilket vil sige, at den selv laver de hulheder hvori den har rede. Andre hulrugende arter som for eksempel spætmejse *Sitta europaea* er "secondary cavity nesters" og benytter hulheder, der er lavet af andre – for eksempel en efterladt hulhed fra en stor flagspætte.

Foto: Thomas Witting

I Danmark findes der mere end 450 fuglearter, hvoraf ca. halvdelen er ynglefugle (Flensted & Sterup 2019). Ud af de rødlistevurderede arter er henholdsvis 58% og 35% af ynglefuglene og trækfuglene rødlistede, hvoraf mange af disse er tilknyttet skov. Det er hovedsageligt tab og forringelse af levesteder, der i skovene er konsekvenser af dræning og fjernelse af dødt ved, som er skyld i mange af arternes tilbagegang (Flensted & Sterup 2019).

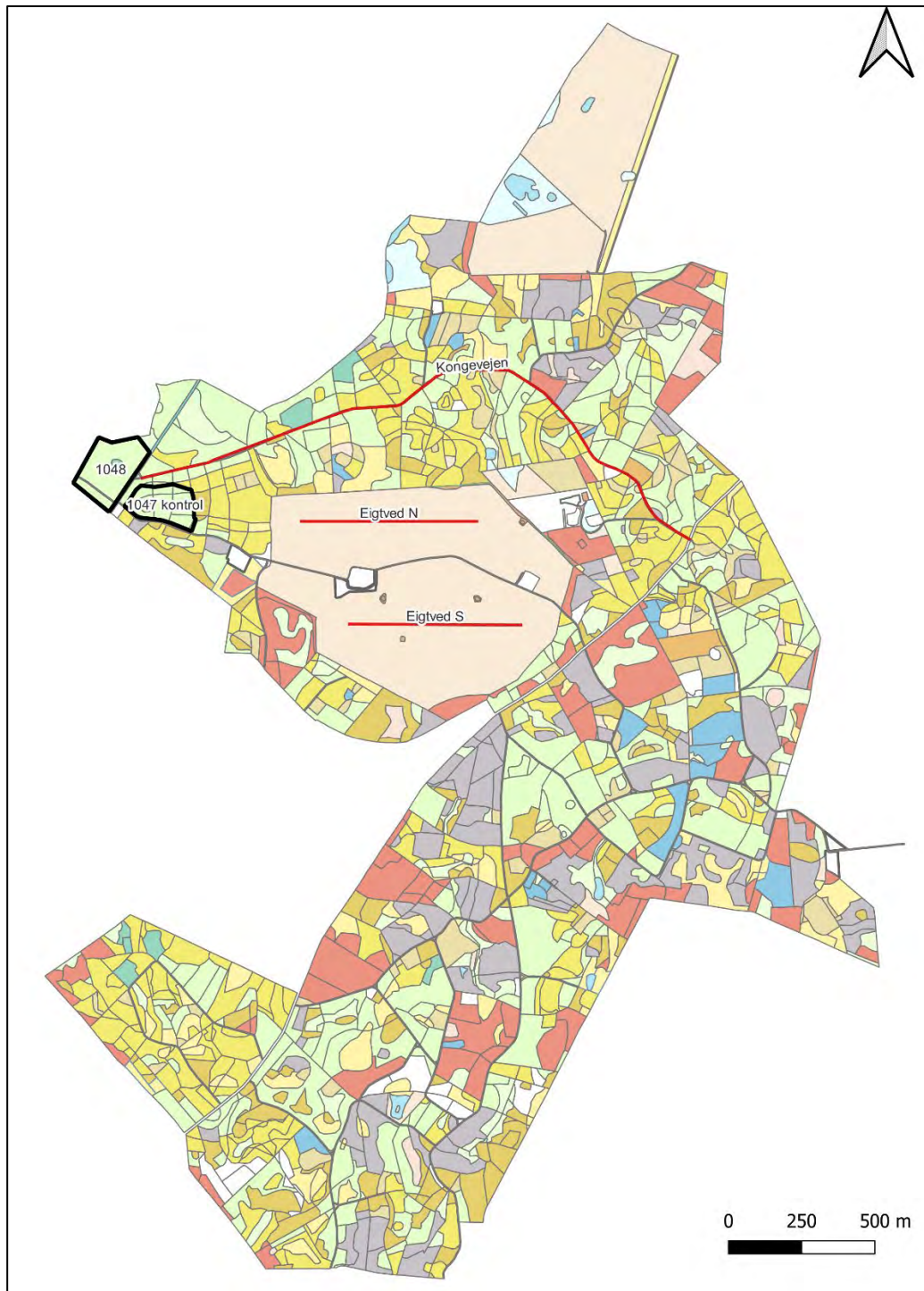
I Vesterskoven er der tidligere registreret 111 arter af fugle, hvoraf 40 af disse er rødlistede arter.

METODE

I Vesterskoven er fuglefaunen undersøgt gennem tre forskellige undersøgelser med forskellige formål samt ved den supplerende artsliste:

- Totalkortlægning (også kaldet territoriekortlægning) i et område, hvor der vil blive implementeret tiltag samt i et tilsvarende kontrolområde. Dette kræver 10 feltbesøg fra midt-marts til slut-juni.

- Linjetransekter (distance sampling) langs Kongekorridoren samt på Eigtved Ager. Begge transekter gås én gang i det tidlige forår samt én gang i det sene forår.
- Månedligt tjek af rovfuglerederne i skoven for at bekræfte eventuel yngleaktivitet i disse.

Figur 20 Kort over de to områder, hvori der er foretaget territoriekortlægning (sort), samt linjetransekterne (rød).

For både territoriekortlægning og linjetransekterne gælder det, at resultaterne ikke kan sammenlignes arterne imellem, da der er forskel på, hvor synlige og nemme de er at opdage hver især. Derimod kan resultaterne over årene sammenlignes for hver enkelt art, hvormed ændringerne i antal ynglepar, territorier eller bestandsstørrelse kan belyses som effekt af de implementerede tiltag. På Figur 20 er de områder, der indgår i disse to undersøgelser, indtegnet.

Territoriekortlægning

Det udvalgte studieområde i afdeling 1048 er domineret af ensaldret bøg samt en smule ask, der står vådt. Hele afdelingen er et område, hvor en række tiltag vil blive implementeret over den kommende årrække, herunder udtagning af 40% tømmer samt græsning med geder i tre år efterfulgt af græsning med heste. Da disse tiltag forventes at ville få en effekt på biodiversiteten og dermed på fuglene, laves der territoriekortlægning af en række udvalgte arter. Desuden foretages samme kortlægning af samme arter i et tilsvarende område i afd. 1047, der også er domineret bøg samt en smule ahorn, hvor der ikke implementeres tiltag foreløbigt, og derfor vil området kunne fungere som et kontrolområde. Størrelsen af de undersøgte områder er i afd. 1048 ca. 3,3 ha og i kontrolområdet 1047 ca. 2,6 ha.

Formålet med denne kortlægning er ikke at få et repræsentativt estimat af ynglefuglene i Vesterskoven men derimod at undersøge, hvordan tiltagene påvirker antallet af ynglepar og deres territorier i et mindre område på lokal skala. Erfaringerne fra dette ene undersøgte plot kan give en indikation af effekten af specifikke tiltag i den givne bevoksningstype på fuglene.

Seks arter af danske ynglefugle, der hver især repræsenterer arter med specifikke krav til habitatet, redebygning og føde, blev udvalgt og registreret ved kortlægningen. Fælles for alle arterne er, at de udviser territoriell adfærd. De udvalgte arter er bogfinke *Fringilla coelebs*, gærdesmutte *Troglodytes troglodytes*, musvit *Parus major*, solsort *Turdus merula*, spætmejse *Sitta europaea* og stor flagspætte *Dendrocopos major*.

Som forberedelse blev områderne kortlagt, så fuglenes position nemt kunne indtegnes præcist på et feltkort, når de blev observeret. Ved at sætte pinde i et 50 x 50 m gitter i området blev der lavet let genkendelige referencepunkter til kortet.

Områderne blev besøgt 10 gange i perioden midt-marts til slut-juni med besøgene spredt ud så meget som muligt over denne periode, hvilket svarer til, at der er en-to uger mellem hvert besøg. Besøgene fandt sted om morgenen på dage uden regn eller for meget blæst. Datoerne, hvor optællinger blev udført, er angivet i Tabel 7.

Tabel 7 Oversigt over de 10 besøg. Tallene i parentes under Dato angiver antal dage siden forrige besøg, mens tallene i parentes under Tid angiver længden på de respektive optællinger.

	Dato	Tid 1048	Tid 1047
A	31. marts 2022	09:04-10:28 (84 min)	
B	5. april 2022 (+5)	09:15-10:27 (72 min)	
C	21. april 2022 (+16)	10:07-11:19 (72 min)	08:35-09:51 (76 min)
D	25. april 2022 (+4)	08:03-09:22 (79 min)	09:53-10:41 (48 min)
E	10. maj 2022 (+15)	09:51-10:56 (65 min)	08:17-09:22 (65 min)
F	25. maj 2022 (+15)	07:40-09:21 (101 min)	09:32-10:20 (48 min)
G	16. juni 2022 (+22)	08:19-09:25 (66 min)	06:55-08:05 (70 min)
H	22. juni 2022 (+6)	08:44-09:50 (66 min)	10:01-10:53 (52 min)

Når områderne blev besøgt, blev en rute langs pindende fuldt. Der blev gået med et tempo på 1 km/t, og retningen for ruten blev varieret ved besøgene. Alle fugle af de udvalgte arter, som blev set eller hørt ved besøget, blev indtegnet på feltkortet med så præcis lokation som muligt med art samt adfærdskode noteret ud fra anvisningerne i Bibby et al. (2000). Ved næste besøg blev processen gentaget dog med indtegnings på et nyt feltkort. Kortet er lavet i skala 1:2.000, hvilket giver mulighed for at symbolerne kan indtages relativt præcist.

Efter endt feltarbejde blev alle observationer fra feltkortene for hver art overført til hvert deres specifikke artskort. Ud fra disse kunne territorierne indtegnes efter anvisningerne i Bibby et al. (2000). Desuden er viden om arternes typiske territoriестørrelser i lignende landskaber inddraget i analysen, og det kan da ses, hvor mange ynglepar, der var til stede i området. Ved gentagelse af dette over årene og efterfølgende sammenligning af artskortene fra år til år kan det ses, om effekten af selv små ændringer i området f.eks. tyndinger har betydning på antallet af ynglepar og på størrelsen af deres territorier i området.

Linjetransekter

For at få et mere generelt overblik over fuglene i Vesterskoven er der udlagt linjetransekter, hvorpå alle observerede fugle registreres ved distance samling. Der er udlagt ét transekt langs Kongekorridoren på ca. 2,3 km samt to parallelle transekter på Eigtved Ager, der hver er på 600 m med en afstand mellem dem på ca. 350 m, da der i begge disse områder er foreslået biodiversitetsfremmende tiltag. Transekterne blev alle gået én gang i det tidlige forår (21. og 24. marts 2022) samt én gang i det sene forår (4. og 6. maj 2022). På denne måde sikres der, at både tidlige og sene ynglefugle kan

registreres. Undersøgelserne er foregået i tidsrummet fra en halv time til fire timer efter solopgang.

Metoden følger angivelserne som beskrevet om "line transects" i Bibby et al. (2000). Transekterne er gået med en hastighed på 1 km/t, og alle fugle, der blev set eller hørt langs transektet, blev noteret med art samt afstand vinkelret til transektet. Afstanden er angivet ud fra afstandsbånd på 0-10 m, 10-25 m, 25-50 m og >50 m på hver side af transektet. Resultaterne kan efterfølgende bruges til at estimere densitet (antal individer per hektar) for hver art (Bibby et al. 1992).

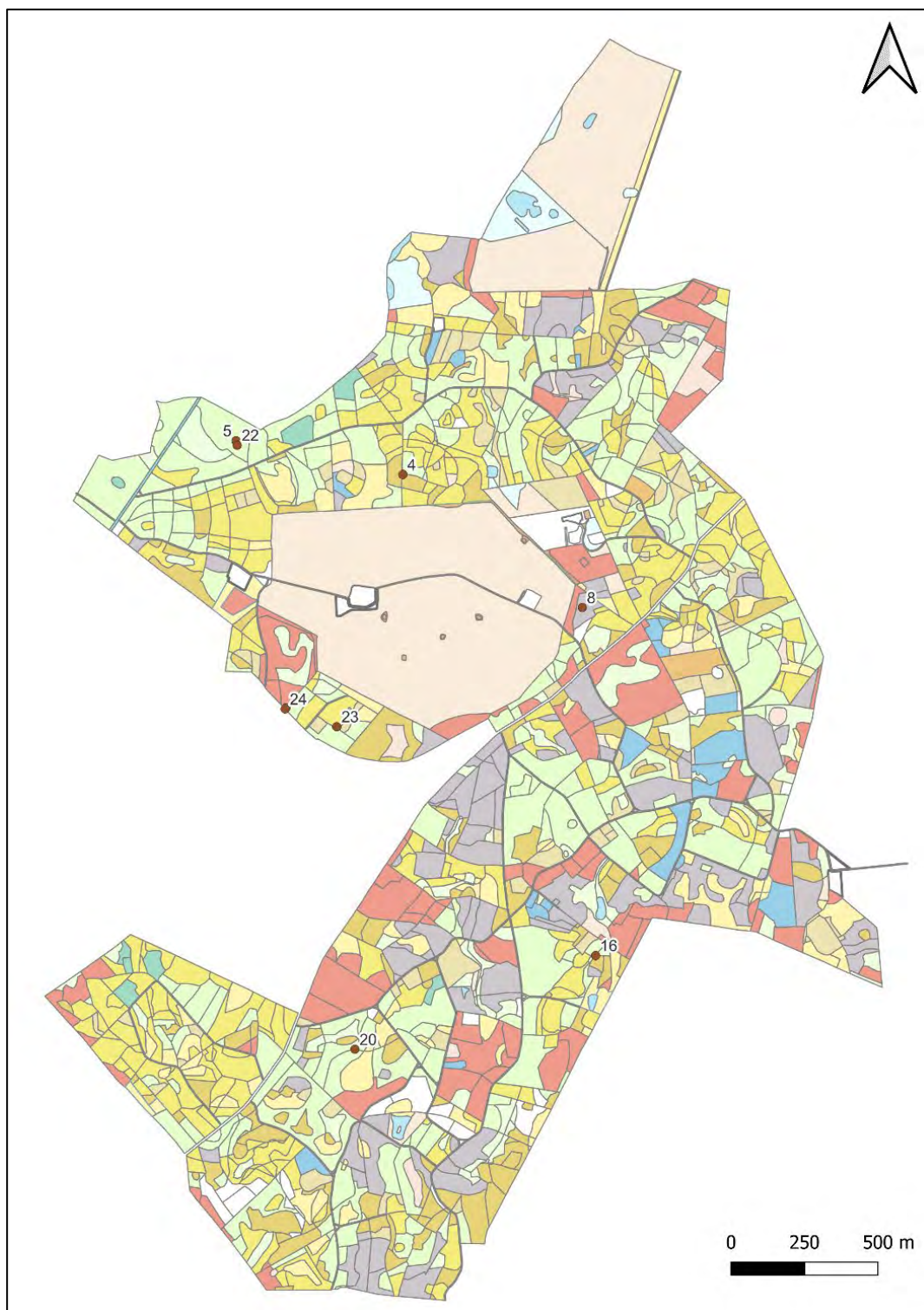
FIGUR 21

Solsort *Turdus merula*, der både blev territoriekortlagt og observeret talrigt langs linjetransekterne, især langs Kongevejen.

Foto: Thomas Witting

Rovfugle

De kendte rovfuglereder, som er angivet i Grøn Driftsplan (Vesterskoven 2020), blev besøgt én gang månedligt fra februar t.o.m. april 2022. Rederne er markeret på Figur 22.

Figur 22 De kendte rovfuglereder i Vesterskoven (nummeret som i Grøn Driftsplan).

Ved rederne blev der visuelt ledt efter spor, der kunne afsløre nylig aktivitet herunder tegn på frisk redemateriale, tegn på fouragering under og i nærheden af reder, frisk fæces under og i nærheden af reden m.m. Hvis der ved et tidligere besøg kunne bekræftes, at der var aktivitet ved reden, blev

der ved de kommende besøg holdt afstand til reden for ikke at forstyrre eventuel yngleaktivitet.

RESULTATER

Territoriekortlægning

Resultaterne fra territoriekortlægningen beskrives herunder for hver art i hvert område. Med en "superfluous" registrering menes en registrering af en enkelt fugl, der ikke kan identificeres som en del af et territorium i studieområdet, men som derimod kan tolkes som enten: indikation af grænsen til et territorium, der ligger udenfor plottet; en fugl, der flyver udenfor dens territorium; en "floating" ikke-ynglende fugl, f.eks. en juvenil.

I studieområdet i afd. 1048 blev følgende territorier identificeret:

- Bogfinke: Der blev i alt registreret bogfinker over 30 gange under kortlægningen, og disse registreringer er derfor vanskelige at tolke. Det vurderes, at der er tale om tre-fire territorier i området, hvor antallet varierer alt efter hvordan registreringerne tolkes. Desuden er yderligere seks territorier, som ligger på grænserne til området, identificeret.
- Gærdesmutte: Tre territorier er identificeret, men de grænser alle op til studieområdets grænser. Gærdesmutteren yngler ofte i krat, hvilket i afd. 1048 findes mest i områdets ydergrænser, hvilket kan forklare, at de oftest sås der.
- Musvit: To territorier er identificeret for musvit, mens der desuden er lavet et par superfluous registreringer. Det ene af territorierne antages at strække sig ned i 1047.
- Solsort: Solsortene virkede ikke til at have særligt veldefinerede territorier og fløj meget udenfor disse. Det var derfor ikke muligt ud fra registreringerne at identificere specifikke territorier for solsortene. Der blev foretaget registreringer af solsorte mere end 15 gange under kortlægningen, men antallet af territorier er ukendt.
- Spætmejse: For spætmejsene var der kun to registreringer i alt under kortlægningen, som tilmed begge ligger udenfor områdets grænser. Da der desuden kun er fire dage imellem disse to registreringer, kan de ifølge metoden ikke identificeres som et territorium. De kunne dog markere en mulig grænse til et territorium, der ligger lige op ad studieområdet.
- Stor flagspætte: Der var kun få registreringer af stor flagspætte under kortlægningen, men yngleaktivitet kunne bekræftes med sikkerhed i en højstub. Da stor flagspætte har relativt store territorier (Pulliainen 1963) forventes det, at hele studieområdet er en del af ét pars territorium. Et andet pars territorium (sandsynligvis liggende i 1047) grænser op mod parret i 1048.

I kontrolområdet i afd. 1047 blev følgende territorier identificeret:

- Bogfinke: Tre territorier er identificeret, alle hvor både hannen og hunnen er registreret. Desuden er der lavet to superfluous registreringer, hvoraf det ene antages at være grænsen til et af territorierne i 1048. Da bogfinketerritorier tidligere er vist at have en størrelse på 0,67 ha (Marler, 1956), antages det, at registreringerne i 1047 er tre forskellige par, dvs. tre forskellige territorier, hvor der synges, yngles og fourageres.
- Gærdesmutte: Der er kun foretaget få registreringer af gærdesmutte i 1047, hvoraf de fleste må være superfluous registreringer, hvor territorierne ligger udenfor studieområdet og grænser op til dette. Det er som i 1048 tydeligt, at gærdesmutte observeres lavt og i krat. Et enkelt territorium kan identificeres, hvilket sandsynligvis strækker sig ind i 1048.
- Musvit: Der er kun lavet få registreringer af musvit i 1047, hvoraf de fleste er markeret som superfluous registreringer. Der er umiddelbart ét territorium, hvor både han og hun er observeret samtidigt, og et muligt yngletræ er identificeret. Desuden er der på sidste besøg observeret en voksen fugl med tre unger, hvilket også blev registreret samme dag i 1048. Musvit har territorier på op mod 2 ha (Krebs, 1971), og det er derfor muligt, at den voksne fugl med unger har et territorium i primært 1048, der strækker sig ind i 1047.
- Solsort: Tre umiddelbare territorier er identificeret. En af disse kan dog være en "forbi-flyver" (f.eks. en han, der er ude for at fouragere), men da der er registreret vokalisering, der menes at have en territoriell signifikans, i dette område, og da en solsort typisk ikke har territorier, der er over 1 hektar (Wysocki et al., 2004), antages det, at der er tale om to forskellige (dvs. tre i alt). Desuden er der foretaget en enkelt superfluous registrering.
- Spætmejsse: Der er ingen registreringer af spætmejsse i 1047, og det antages dermed, at der ikke er nogen spætmejsseterritorier i området. Spætmejsse har brug for habitat af høj kvalitet og yngler i hulheder, der er lavet af andre fugle f.eks. stor flagspætte, og der er muligvis en mangel på i 1047.
- Stor flagspætte: Der er kun foretaget en enkelt registrering, hvilket ikke er nok til at identificere et territorium. Dog viser arts-kortet fra 1048 for stor flagspætte, at der er hørt en fugl i området omkring 1047, som med sikkerhed *ikke* er den spætte, der har rede i 1048. Det antages derfor, at spætten, der er set én gang i 1047 må have et territorium, der grænser op til det territorium, der findes i 1048.

Linjetransekter

Under linjetransekterne blev der i gennemsnit registreret 137,5 individer per optælling af i alt 36 arter langs kongevejen med en estimeret samlet densitet på 5,56 fugle per ha. På Eigtved Ager blev der i gennemsnit registreret 86,75 individer per optælling af i alt 23 arter. Den estimerede densitet er 1,64 fugle per ha. I Tabel 8 er antal individer, der er registreret langs transekterne, angivet (summeret for begge optællinger).

Tabel 8 Arter, der er registreret langs linjetransekterne.

Art	Antal registreringer	
	Kongevejen	Eigtved Ager
Allike <i>Corvus monedula</i>	0	3
Blåmejse <i>Cyanistes caeruleus</i>	3	0
Bogfinke <i>Fringilla coelebs</i>	51	3
Dompap <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	3	0
Duehøg <i>Accipiter gentilis</i>	2	2
Fiskehejre <i>Ardea cinerea</i>	0	1
Fuglekonge <i>Regulus regulus</i>	8	0
Gransanger <i>Phylloscopus collybita</i>	7	1
Grønirisk <i>Chloris chloris</i>	2	0
Grønsisken <i>Spinus spinus</i>	37	0
Gråand <i>Anas platyrhynchos</i>	0	2
Grågås <i>Anser anser</i>	5	9
Gråkrage <i>Corvus cornix</i>	8	25
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	5	11
Gærdesanger <i>Sylvia curruca</i>	1	0
Gærdesmutte <i>Troglodytes troglodytes</i>	11	0
Hvid vipstjert <i>Motacilla alba</i>	0	4
Hættemåge <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	0	6
Jernspurv <i>Prunella modularis</i>	1	0
Kernebider <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	1	0
Landsvale <i>Hirundo rustica</i>	0	1
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	3	0
Misteldrossel <i>Turdus viscivorus</i>	2	0
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>	4	0
Musvit <i>Parus major</i>	13	0
Musvåge <i>Buteo buteo</i>	1	0
Måge <i>ssp.</i>	2	2
Nordlig halemejse <i>Aegithalos caudatus</i>	1	0

Ravn <i>Corvus corax</i>	1	2
Ringdue <i>Columba palumbus</i>	20	26
Rødhals <i>Erithacus rubecula</i>	2	0
Rødstjert <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	0	2
Råge <i>Corvus frugilegus</i>	1	0
Sangdrossel <i>Turdus philomelos</i>	10	1
Sanglærke <i>Alauda arvensis</i>	0	23
Sjagger <i>Turdus pilaris</i>	27	200
Skovsanger <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	2	0
Skovskade <i>Garrulus glandarius</i>	3	0
Solsort <i>Turdus merula</i>	16	4
Spætmejse <i>Sitta europaea</i>	4	0
Stillits <i>Carduelis caraduelis</i>	1	0
Stor flagspætte <i>Dendrocopos major</i>	15	0
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>	1	7
Sølvmåge <i>Larus argentatus</i>	0	5
Træløber <i>Certhia tinnunculus</i>	1	0
Vibe <i>Vanellus vanellus</i>	0	7

Under optællingerne langs Kongevejen var de mest talrige arter registreret bogfinke, sjagger, grønsisken, ringdue og solsort. En række fugle, der sjældent forekommer i den lukkede højskov, blev også registreret, herunder gulspurv, jernspurv, grønirisk og løvsanger (dog alle kun fåtallige). Langs Kongevejen blev en række hulrugende arter også registreret. Det gælder bl.a. stor flagspætte, stær, blåmejse, musvit og spætmejse. Dette kan hænge sammen med den relativt høje mængde dødt ved, som er fundet i Vesterskoven (se afsnittet derom), der skaber gode levevilkår for disse arter.

Den mest talrige art, der blev registreret på Eigtved Ager ved begge optællinger, var en stor flok sjaggere på over 100 individer. Desuden sås en del overflyvende grågæs, gråkrager og ringduer, og der kunne høres flere gulspurve inde fra skovbrynene. På Eigtved blev der også registreret talrige sanglærke samt et par viber ved begge optællinger. Dette er to arter, der i Danmark begge er i tilbagegang primært på grund af intensivning af det moderne landbrug, og det er derfor positivt, at arterne er at finde på Eigtved. Modsat er hvid vipstjert, som blev registreret fire gange under anden optælling, en art, der er i fremgang, da den har kunne tilpasse sig landbruget (Miljøstyrelsen 2022).

Antallet af registreringer af hver enkelt art er for næsten alle arter for lave til at estimere densitet (antal individer per ha). Usikkerheden på estimerne i Tabel 9 (hvor kun arter med minimum 10 registreringer er inkluderet) er derfor

forventet at være meget høj, og af den grund sammenlignes estimerne ikke med densiteter fra andre studier og områder.

Tabel 9 Estimerede densiteter for arter registreret minimum 10 gange under optællingerne langs linjetransekterne.

Art	Densitet (fugle/ha)	
	Kongevejen	Eigtved Ager
Bogfinke	1,09	
Gråkrage		0,26
Gærdesmutte	0,31	
Musvit	0,43	
Ringdue	0,04	0,08
Sangdrossel	0,20	
Sanglærke		0,71
Sjagger	1,71	
Solsort	0,70	

Rovfugle

Der blev bekræftet yngleaktivitet ved duehøgrede ved Tsugasøen (rede nr. 16), hvor der blev observeret både en han og en hun ved reden, og løbende over sæsonen kunne både hunnen og unger høres fra reden. Desuden blev der hørt duehøg fra endnu en rede (rede nr. 4), hvor der også blev observeret friskt redemateriale, hvilket kunne tyde på, at endnu et ynglepar findes i Vesterskoven. Direkte observation af duehøg ved denne rede blev dog ikke gjort, ej heller blev unger set eller hørt.

Musvåger er regelmæssigt observeret over hele sæsonen, og selvom yngleaktivitet ikke kan direkte bekræftes, antages rede nr. 5, nr. 20 samt nr. 23 at være musvågereder. Kun ved rede nr. 5 blev der i 2022 set friskt redemateriale, mens der ved de andre nævnte reder blot er set musvåger kredse over disse.

Rede nr. 8, der i Grøn Driftsplan er angivet som lærkefalkrede, kunne ikke findes på trods af grundig eftersøgning. Det kan også bekræftes af lokale beboere, der har lagt mærke til lærkefalken i tidligere år, men som ikke har observeret den i 2022. Det antages derfor, at lærkefalken ikke yngler i Vesterskoven mere.

I Vesterskoven er der i løbet af 2022 desuden observeret havørn, rød glente samt tårnfalk.

FREMTIDIGE ANBEFALINGER

- Det anbefales, at territoriekortlægningen laves årligt, alternativt senest i 2024 og 2026. Områderne bør besøges 10 gange under kortlægningen.
- Det anbefales, at linjetransekterne laves årligt, alternativt senest i 2024 og 2026.
- Det anbefales, at der indlægges flere linjetransekter, da flere registreringer per art vil gøre det muligt at estimere bestandstætheden.
- Det anbefales, at der årligt i forårsmånederne tjekkes op på rovfuglerederne for at kunne konstatere eventuel yngleaktivitet i disse.

REFERENCER

- Bibby, C. J., Burgess, N. D., & Hill, D. A. (1992). 04. Line Transects. I *Bird Census Techniques*, 66–84. <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-095830-6.50009-2>
- Bibby, C. J., Burgess, N. D., Hill, D. A., & Mustoe, S. (2000). *Breeding Census Techniques* (2. udgave).
- Brøgger-Jensen, S., Kepfer-Rojas, S., & Byriel, D. B. (2017). Ynglefuglene i små uberørte skovbevoksninger – en sammenligning. *Flora & Fauna* 123(2-4).
- Bujoczek, L., Bujoczek, M., & Zięba, S. (2021). Distribution of deadwood and other forest structural indicators relevant for bird conservation in Natura 2000 special protection areas in Poland. *Scientific Reports*, 11(1), 1–16. <https://doi.org/10.1038/s41598-021-94392-1>
- Flensted, K.N. og Sterup, J., 2019. Fugle. I Moeslund, J.E. m.fl. (red.): Den danske Rødliste 2019. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. redlist.au.dk.
- Krebs, J. R. (1971). Territory and Breeding Density in the Great Tit, *Parus Major* L. *Ecology*, 52(1), 2–22.
- Marler, P. (1956). Territory and Individual Distance in the Chaffinch *Fringilla coelebs*. *IBIS*, 98(3), 496–501.
- Miljøstyrelsen. (2022). Udvikling i bestanden af danske ynglefugle. Tilgået 25. april, 2023. <https://miljøtilstand.nu/temaer/natur-og-biodiversitet/udvikling-i-bestanden-af-danske-yngefugle/>
- Pulliamin, E. (1963). Observations on the Autumnal Territorial Behaviour of the Great Spotted Woodpecker *Dendrocopos major* (L.). *Ornis Fennica*, 40, 132–139.
- Vesterskoven I/S. (2020). Grøn Driftsplan.

Wysocki, D., Adamowicz, J., Kościów, R., & Śmietana, P. (2004). The size of breeding territory in an urban population of the Blackbird (*Turdus merula*) in Szczecin (NW Poland). *Ornis Fennica*, 81(1), 1–12.

7

STENDIGER

Brun bjørnesvirreflue *Arctophila superbiens*

STENDIGER

Metoder og resultater m.m. kan findes i den selvstændige rapport udarbejdet af Katrine Levin Jensen.

RESUMÉ

Stendiger, der er beskyttede af museumsloven, udgør et vigtigt netværk af små stabile miljøer med vigtige levesteder for en lang række af plante- og dyrearter. I Vesterskoven findes over otte kilometer stendiger, og for at vurdere hvilke tiltag, som kan laves for at opretholde og forbedre disse, er artsrigdommen af dyrelivet omkring stendiget langs det ydre skovbryn af afdeling 1066 i skoven blevet undersøgt.

Undersøgelsen fandt sted i september 2022. Det blev noteret hvilke arter af træer og buske, der står langs stendiget, og deres effekt på digets tilstand. Dyrelivet blev undersøgt ved brug af musefælder, vildtkamera, tagplader, insektfælder og faldgruber.

Tilstanden af stendiget blev vurderet som relativt god. 13 forskellige selvsåede arter af løvfældende træer og buske blev registreret, og 58 dyrearter blev observeret under undersøgelsen, hvoraf tre af disse er rødlistede.

Ud fra undersøgelsens resultater blev en række anbefalinger til pleje og forbedring af stendigerne i Vesterskoven foreslået, hvilket bl.a. inkluderer fritstilling af alle egetræer stående i stendigerne, rydning af ahorn ved beskæring ved roden og sikring af frugtbærende træer og bærbuske.

FREMTIDIGE ANBEFALINGER

- De i rapporten opstillede anbefalinger til pleje og forbedring af stendigerne bør følges og kan med fordel udbredes til alle skovens mange kilometer stendiger.
- Det anbefales, at der følges op på tiltagene i 2026 ved brug af samme metoder, som angivet i rapporten.

8

FIXED POINT PHOTOGRAPHY SURVEY

FIXED POINT PHOTOGRAPHY SURVEY

BAGGRUND

Ved Fixed Point Photography Survey, hvor en række lokaliteter fotograferes fra præcis det samme sted en eller flere gange årligt, kan man nemt og effektivt følge de visuelle ændringer i landskabet og vegetationen som følge af de biodiversitetsfremmende tiltag over årene. Med tiden kan disse serier af fotos bruges til at vurdere effekten af tiltagene i kombination med anden indsamlet data om biodiversiteten på lokaliteterne.

METODE

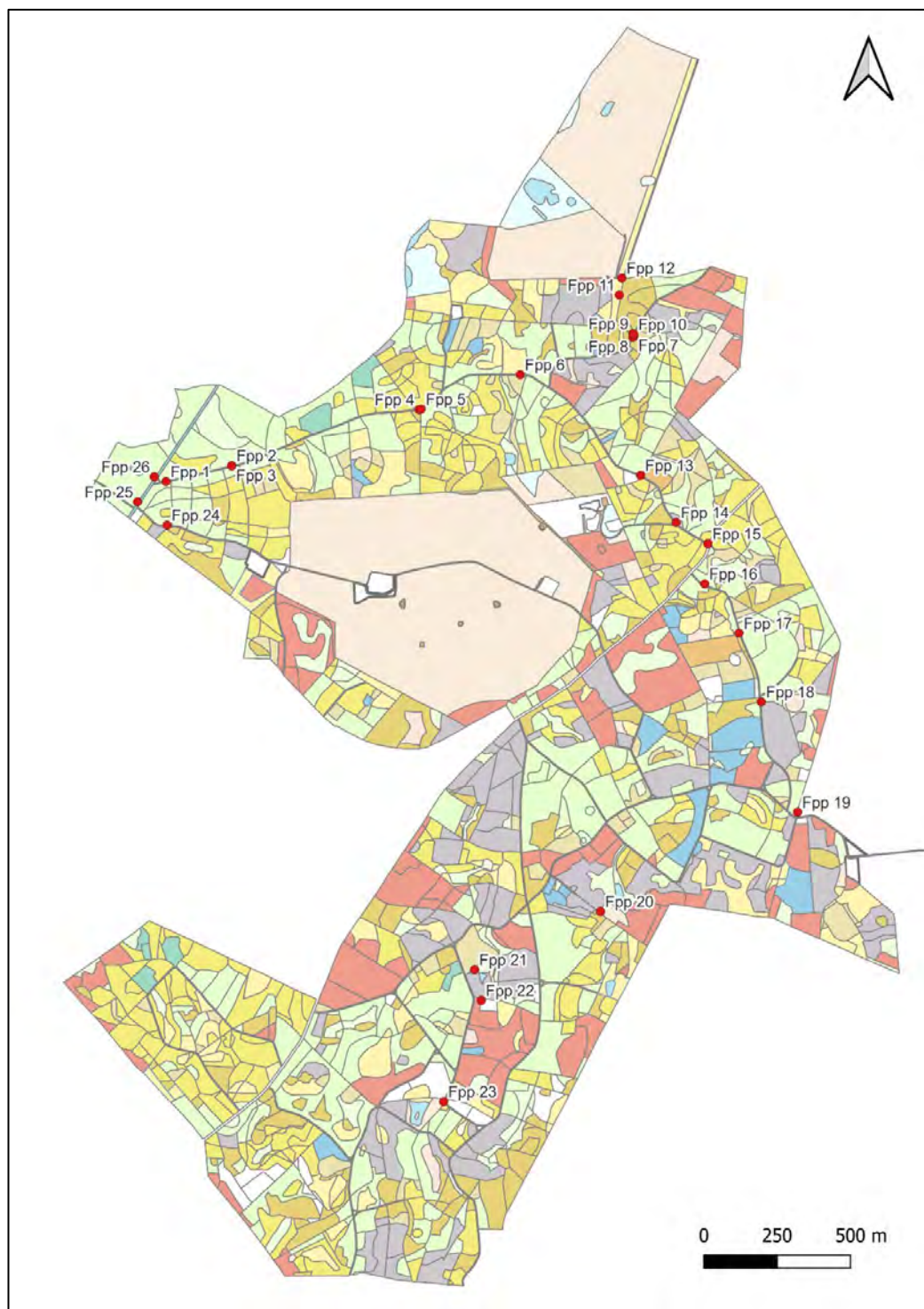
Der er udvalgt i alt 26 punkter, som fotograferes fire gange årligt. Disse punkter ligger både på mere eller mindre tilfældige lokaliteter og på lokaliteter, hvor vi forventer at lave tiltag. Det kan for eksempel være i forbindelse med at skabe korridorer, lave skovenge eller lysstille gamle træer. Punkterne genfindes ved brug af præcise GPS-koordinater, kompasretninger samt udprintet billeder af punktet fra første fotografering (for at sikre så præcis samme "ramme" som muligt).

I 2022 er der taget billeder af punkterne, som angivet i Tabel 10 og på Figur 23 den 31. marts (forår; punkt 24-26 ikke fotograferet her), den 19. juli (sommer; punkt 13 ikke fotograferet her) samt den 3. november (efterår). Billederne er taget med en Samsung Galaxy S21 mobiltelefon.

Tabel 10 Oversigt over punkterne, der indgik i Fixed Point Photography Survey.

Punkt	Litra	Latitude	Longitude	Kompasretning	Beskrivelse
Fpp 1	1049a	55.515463	11.784028	77	Kongevejen start
Fpp 2	1049a	55.515871	11.787613	64	Kongevejen "skovens port"
Fpp 3	1049a	55.515864	11.787602	345	Kongevejen, ud mod dalen med vand
Fpp 4	1054b	55.517358	11.797845	44	Kongevejen
Fpp 5	1054b	55.517369	11.797956	200	Kongevejen, mod duehøgreden
Fpp 6	1059b	55.518302	11.803383	317	Kongevejen, mod vandhul og gammel eg
Fpp 7	1056a	55.519353	11.809604	149	Klaringen, grøft mod eng, taget fra lav position

Fpp 8	1056a	55.519312	11.809548	220	Klaringen, vejen i retning mod Kongevejen
Fpp 9	1056a	55.519418	11.80956	310	Klaringen, grøft modsat punkt 7
Fpp 10	1056a	55.519398	11.809594	23	Klaringen, vejen modsat punkt 8
Fpp 11	1056i	55.52062	11.80891	236	Birkeskoven, mod jagttårnet, taget fra vejen ved drænbrønd
Fpp 12	1109e	55.521141	11.809078	305	Jungen, fra hjørnet af birkeskoven ved poppelhegnet
Fpp 13	1058a	55.515069	11.809664	124	Kongevejen
Fpp 14	1063m	55.513579	11.811473	323	Kongevejen, lige foran kæden ved huset
Fpp 15	1063k	55.512891	11.813143	304	Kongevejen, fra Knud Lavardsvej
Fpp 16	1064e	55.511662	11.812882	106	Bunkervejen start
Fpp 17	1069a	55.510108	11.81463	299	Lindeengen, fra Bunkervejen
Fpp 18	1067d	55.507976	11.815683	278	Ryddet nål overfor bunkeren fra høj knækket nål
Fpp 19	1066g	55.50455	11.817403	9	Ved skellet 10 m fra vejen ved stor flad sted
Fpp 20	1082p	55.501745	11.806545	76	Tsugasøen/-engen fra vejen
Fpp 21	1088o	55.500119	11.799625	120	Salamandervandhullet fra rødgran i hegnet
Fpp 22	1091f	55.499172	11.799917	126	Den "ægte dyrehave" fra stubben i hjørnet længst mod vejen
Fpp 23	1093e	55.496113	11.797669	258	Andesøen/engen fra vejen, hvor den knækker
Fpp 24	1047c	55.514125	11.783995	22	1047, fra vejen vinkelret på træ til venstre for skovvejen ind i 1047
Fpp 25	1048a	55.514874	11.782449	311	1048. Fra Haraldstedvej lige ud for strømstik
Fpp 26	1048a	55.515622	11.783401	316	1048. Fra Haraldstedvej overfor start af kongevejen

Figur 23 Kort over punkterne, der er fotograferet til fixed point photography survey.

FREMTIDIGE ANBEFALINGER

- Det anbefales, at fotograferingen af de 26 punkter foretages løbende gennem hele projektperioden, fire gange årligt, én gang cirka midt på hver sæson. Alternativt kan der fotograferes kun to gange årligt.

- Hvis det findes nødvendigt, kan flere punkter tilføjes og indgå i den videre fotografering. Dette for eksempel hvis tiltag ønskes udført i nye områder.
- Fotograferingen kan suppleres med droneoptagelser. Nogle få områder er filmet i 2022, og dette vil kunne udvides til flere områder i skoven, så udviklingen også kan følges fra fugleperspektiv.
- Der findes fotografier af skoven tilbage fra 1933 og fra 1965-1972 med angivelse af lokation. Det anbefales, at disse lokationer også inddrages som punkter til løbende fotografering. Dette vil give et indblik i hvordan skoven så ud for ca. 90 og 50-60 år siden sammenlignet med nu.

9

KORTLÆGNING AF SKOVSTRUKTURER

KORTLÆGNING AF SKOVSTRUKTURER

BAGGRUND

Ved brug af de digitale højdemodeller, der er LiDAR-baseret, kan der gennem GIS-analyser kortlægges en lang række variabler, der beskrives skovens struktur og tilstand. Den digitale højdemodel for Sjælland blev senest opdateret i 2019, og det forventes derfor at den næste opdatering for området kommer i 2024 (Dataforsyningen 2020), hvorefter en ny kortlægning kan finde sted til brug i vurderingen af effekterne af de kommende biodiversitetsfremmende tiltag. Kortlægning af skovtyper, nøglehabitater og beskyttelse findes allerede i Grøn Driftsplan (Vesterskoven I/S 2020), mens variabler såsom skovbryn og kerneskov, kronetagshøjde og vådhedsindeks er kortlagt i 2022 ved brug af QGIS. Desuden er ældre kort over området indhentet, så skovens historik visuelt kan undersøges. Offentligt tilgængelige kort over bioscore er også gennemgået.

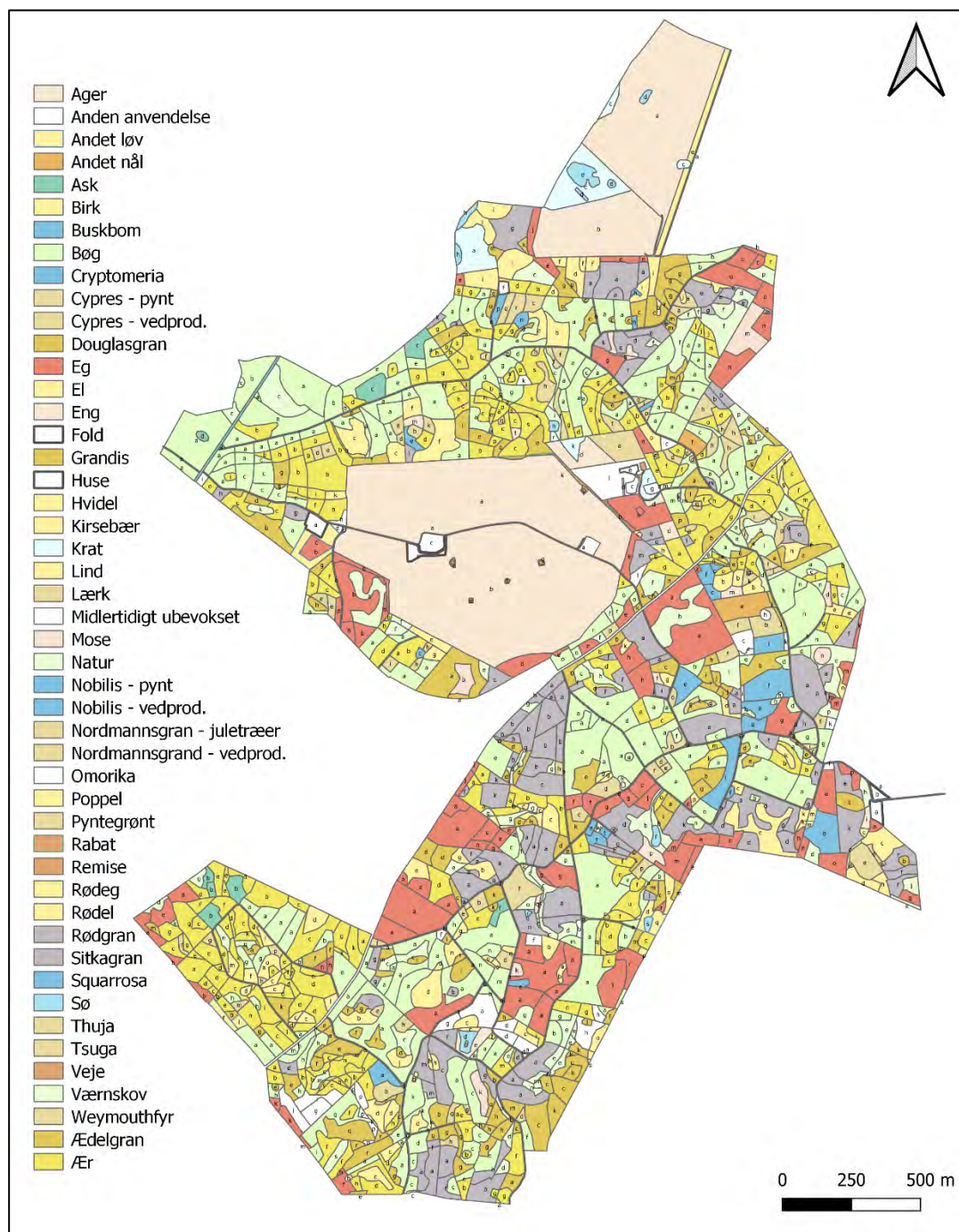
SKOVTYPE

Arealanvendelse for hele Vesterskoven er kortlagt i bevoksningslisten og det tilhørende litrakort (Figur 24). Desuden er der i Grøn Driftsplan opsat tabeller, der bl.a. viser fordelingen af vedmasser for de forskellige vedproducerende træarter og aldersfordelingen på disse (fra 2020).

Vesterskovens samlede areal er på i alt 565 hektar. Arealerne af vedproducerende træ udgør 420 hektar, mens de ubevoksede arealer (herunder "natur", "ager", "eng", "sø og vand" m.fl.) udgør i alt 144 ha. Den samlede vedmasse er på 100.509 m³ svarende til 237 m³/ha.

Løv udgør 68,6%, mens nål og pyntegrønt svarer til 31,4% af det samlede areal. Ser man kun på de vedproducerende træarter er fordelingen 59,9% løv og 39,4% nål og pyntegrønt.

I alt er 25,4 ha svarende til 4,5 % af det samlede areal udlagt til urørt skov (ikke tinglyst), mens 24,2 ha (4,3 %) er udlagt til biodiversitetsskov.

Figur 24 Kort over arealanvendelsen i de forskellige litra i Vesterskoven. For tilhørende bevoksningsliste, se Vesterskoven I/S (2020).

HISTORIK

Videnskabernes Selskabs kort viser, at der var været skov, hvor Vesterskoven ligger, helt tilbage i 1772-1822. Dvs. at der har været skov på samme sted i mere end 200 år, og der er dermed tale om skovkontinuitet for nok hele

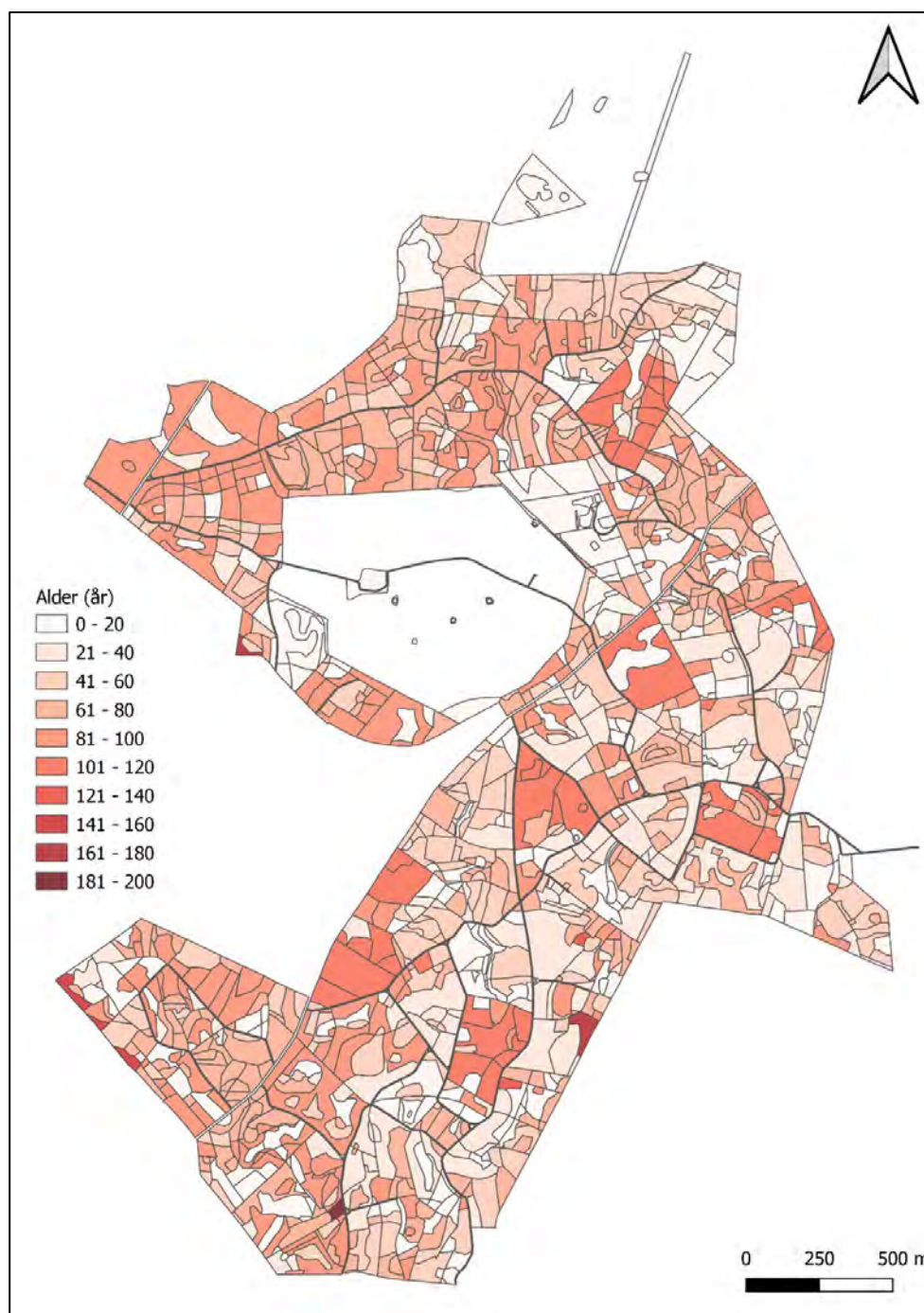
SKJOLDENESHOLM SKOVDISTRIKT

Ny Egtved Skov
Langebjerg
Egtved Fælled
Vesterskov
Ousbjerg

0 250 500 m

Der findes skovkort over Vesterskoven tilbage fra 1964 (udlånt af tidligere skovfoged Poul Norup), som er indscannet og georefereret i GIS (Figur 25). Kortet viser skovtyperne for hver litra, som kan sammenlignes med det nuværende skovkort (Figur 24). Det første, der lægges mærke til, er at der i 1964 var mange våde områder (markeret med "=" på de pågældende litra),

som ikke findes i dag. En del af disse områder er i dag klassificeret som "natur", hvilket må forventes at være pga. den våde skovbund, der ikke er god at dyrke. Desuden blev mange af disse moser plantet til med ask med lind under, hvilket i dag ses som aske- og lindebevoksninger på mange af disse områder. På kortet fra 1964 ses det også, at der var en del mindre eg (røde bevoksninger), end der er nu, men de fire større egebevoksninger fra dengang findes stadig den dag i dag, og på samme måde står en del af de ældre bøge- (grøn) og forskellige nålebevoksninger (grå og lilla) også tilbage.

Figur 26 Alder på bevoksningerne i hver litra. Jo mørkere rød, desto ældre er bevoksningen.

At mange bevoksninger fra 1964 stadig findes i dag, kan også ses på kortet over bevoksningernes alder (Figur 26) Dette kort er lavet ud fra de angivne aldre i bevoksningslisten i Grøn Driftsplan. På kortet ses det, at der er en fin variation i bevoksningernes alder, og at de forskellige aldersgrupper er spredt i rundt i hele skoven.

Den største vedmasse findes i aldersklasserne fra 50-99 år, hvilket svarer til 65,8% af den samlede vedmasse, mens vedmasserne i aldersklasserne 0-49 år og 100-199 år udgør henholdsvis 21,5% og 12,6%. De litra med bevoksninger, der over 60 år gamle (63%), er altså dem, som findes på både skovkortene fra 1964 og det nutidige.

NØGLEBIOTOPER

En kortlægning af nøglebiotoper, som anbefalet i Heilmann-Clausen et al. (2021), er foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af Grøn Driftsplan, hvor de kan ses (Vesterskoven I/S 2020).

Kortlægningen indeholder bl.a. vådområder i form af ellesumpe, tidligere askemoser og mergelgrave, naturmæssigt værdifulde skovbryn, lysåbne områder samt en kortlægning af kendte ræve- og grævlingegrave og rovfuglereder. Desuden er interessante og naturmæssigt værdifulde gamle træer kortlagt.

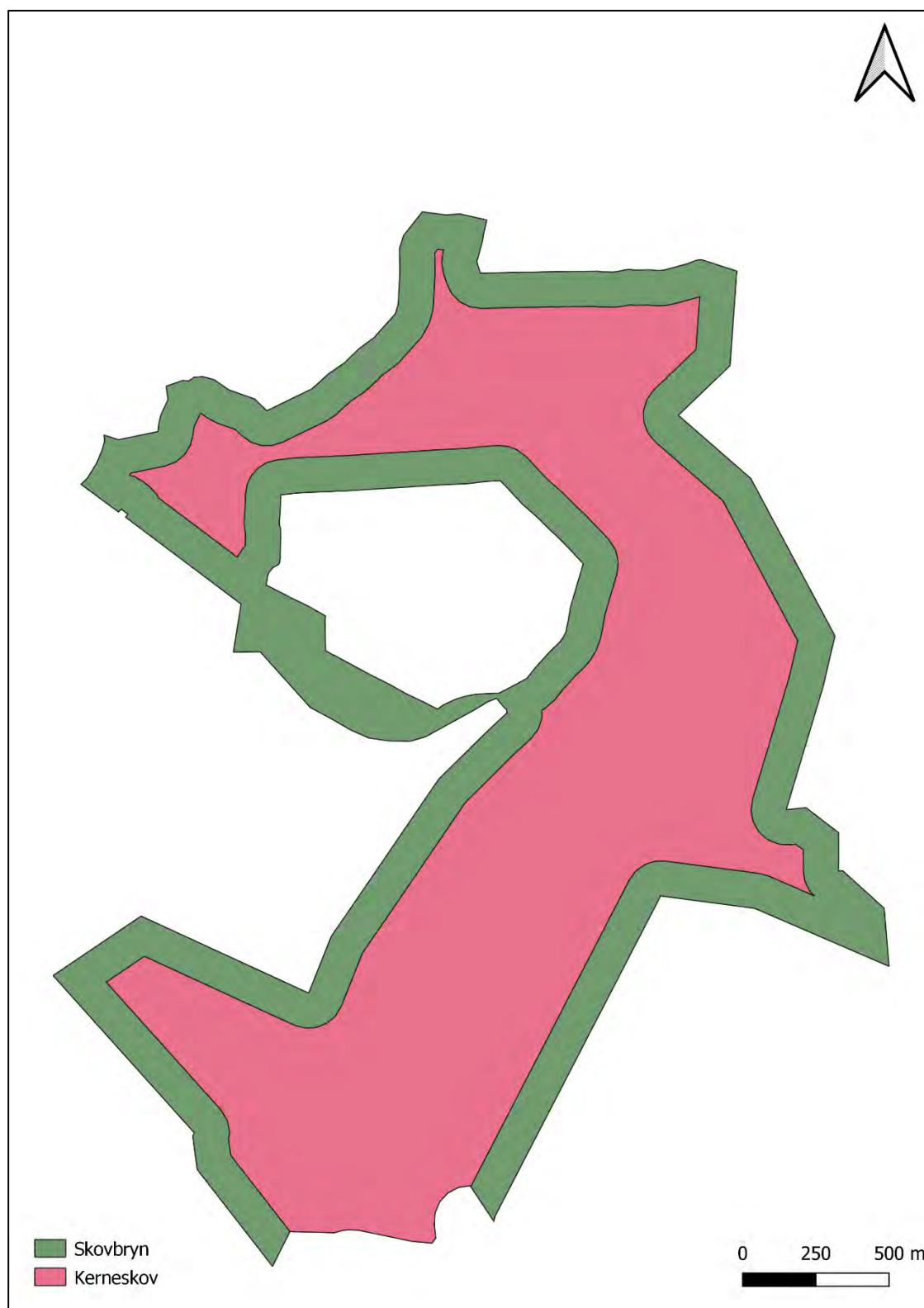
Mange af nøglebiotoperne overlapper med de områder, der er udlagt som urørte eller biodiversitetsområder, hvilket er positivt for biodiversiteten, da nøglebiotoperne må forventes at kunne rumme flere forskellige levesteder end områderne med drift.

KERNESKOV OG SKOVBYRN

Skovbryn defineres her som det areal, der udgør de yderste 120 m af skoven. De indre skovbryn ind mod de lysåbne arealer i skoven er ikke medtaget her (undtagen skovbrynene, der grænser op til Eigtved Ager), da ikke alle mindre lysåbne arealer er kortlagt.

Kortet på Figur 27 viser, at der er en relativt høj andel skovbryn (181,8 ha; 39%) ift. kerneskov (282,6 ha; 61%).

Figur 27 Skovbryn (grøn) og kerneskov (lyserød) i Vesterskoven. Kun de udvendige skovbryn samt skovbrynet ind mod Eigtved Ager er medtaget.

Skovbryn udgør overgangen mellem skov og de omkringliggende åbne arealer og rummer ofte værdifulde og varierede levesteder for en lang række arter af især insekter, laver og mosser. Skovbrynene giver læ, lys og varme, og der er ofte flere træarter og en stor variation i størrelsen af bevoksningen i et skovbryn sammenlignet med kerneskovene.

Desuden vil skovbrynene blive mere påvirket af de omkringliggende områder og forstyrrelser i form af f.eks. vind og trafik, hvorimod kerneskovene er mere skærmet for disse påvirkninger (Johannsen et al. 2017).

Et dansk studie har ydermere vist, at skovbrynene, både indre og ydre, bidrager positivt til diversiteten af skovfuglesamfundet (Brøgger-Jensen, 1996).

KRONETAGSHØJDE

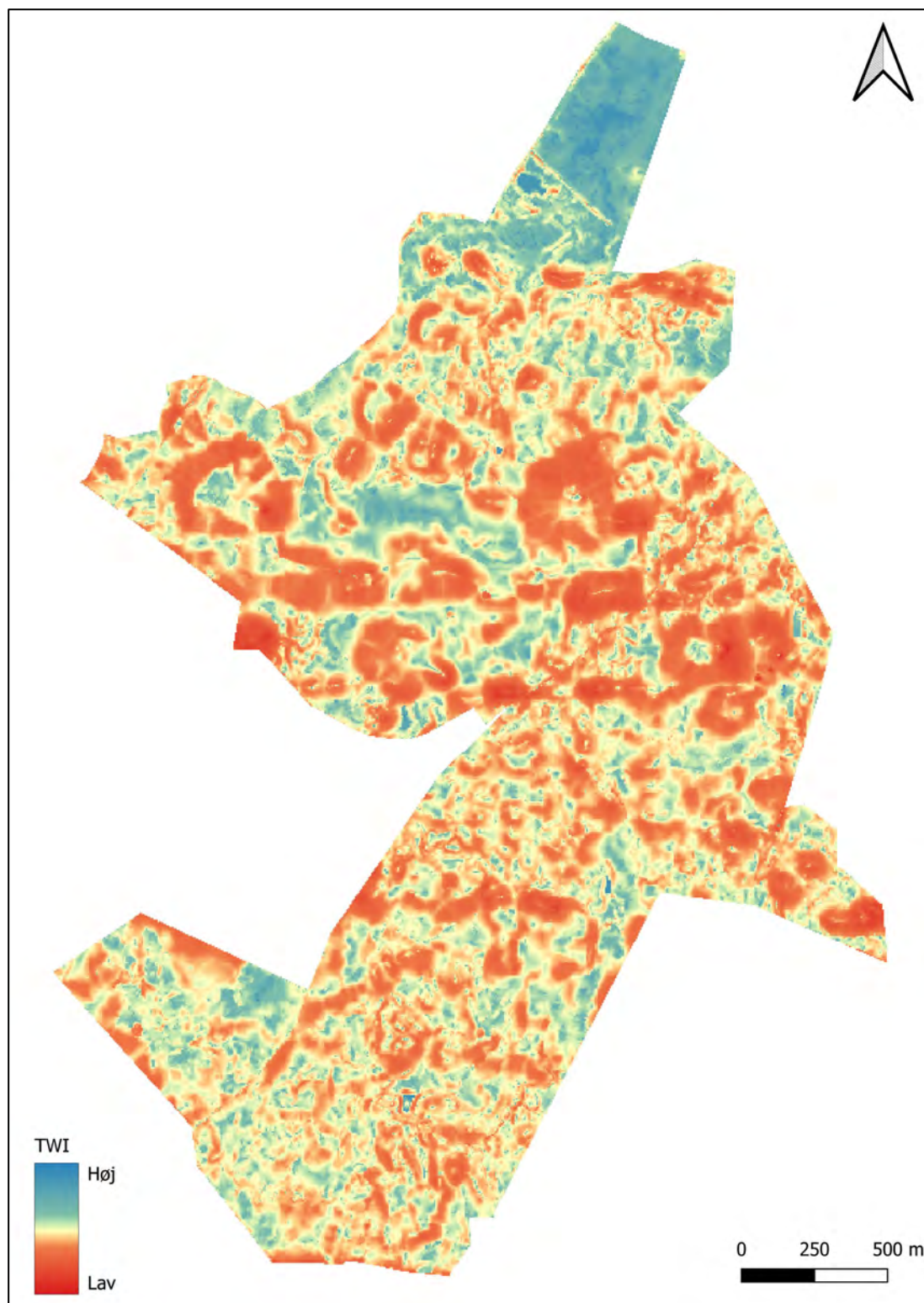
Kortet på Figur 28, der viser kronetagets højde, er lavet ud fra de digitale højdemodeller ved at trække terrænmodellen fra overflademodellen. Generelt ses en god variation i kronetagshøjden på kortet med både lavere og højere bevoksninger spredt ud over hele skoven.

Højden på træerne afhænger af art, vækstvilkår, alder og historisk forvaltning. Det er forventet, at højere (og dermed ældre) træer rummer flere levesteder end lavere (og yngre) træer. Varierende lysforhold, der også er med til at skabe levesteder, er desuden også et resultat af variation i kronetagshøjden.

Figur 28 Kort over højden på kronetaget i Vester skoven.

VÅDHEDSINDEKS

Figur 29 Topografisk vådhedsindeks i Vester Skoven. De blå farver angiver, hvor der er størst potentiale for vand, hvis skoven overgår til en mere naturlig hydrologi, mens de røde områder har lavest potentiale.

Der er muligt ved brug af de digitale højdemodeller at udregne et vådhedsindeks (også kaldet topografisk vådhedsindeks, TWI), som er forholdet mellem hældningen og arealet af et område og viser et givent punkts *potentiale* for vandindhold. Det vil sige, at det ikke nødvendigvis er det reelle vandindhold, der kan aflæses på kortet, men derimod hvad potentialet for dette er, hvis f.eks. dræn lukkes, og et område overgår til en mere naturlig hydrologi (Ejrnæs et al. 2019). Det er desuden vist, at vådhedsindekset korrelerer med diversitetens af forskellige taxa i skove (Johannsen et al. 2017), hvilket vil sige, at jo højere indekset er, desto større er potentialet for vand og flere forskellige taxa.

Kortet på Figur 29 er lavet i GIS som "saga wetness index" med en opløsning på 5 m per celle.

BIODIVERSITETSKORTET

Det interaktive biodiversitetskort, som kan findes online www.biodiversitetskort.dk, rummer i form af en bioscore viden om forekomster af og leveområder, kendte og estimerede, for rødlistede arter. Bioscoren består af en artsscore og proxyscore.

Artsscoren er summen af truede arter (men vægtet ift. hvor truede/sjældne arterne er). Det er vigtigt at huske, at data, der danner grundlag for udarbejdelsen af biodiversitetskortet, er baseret på kendte forekomster af rødlistede arter og derfor er ufuldkommen. Hvis et område ikke besøges så ofte, og der ikke registreres mange arter/levesteder i området, så vil biodiversitetskortet helt automatisk vise en lav artsscore, uanset hvilke arter, der reelt er eller ikke er til stede i området. Det forsøges der taget højde for ved at inkludere en proxyscore, der viser "proxyer for gode levesteder". Artscoren og proxyscoren giver tilsammen en bioscore, der udtrykker et områdes egnethed som levested for truede arter, dvs. baseret på både kendte og potentielle forekomster. Området med en bioscore på under 4 anses som mindre interessante, områder med en bioscore på 4-7 vurderes som potentielt interessante, områder med en bioscore på 8-11 har sandsynligvis væsentlige potentialer og/eller naturværdier, mens områder med en bioscore på 12-20 formodes at have uerstattelige levesteder for rødlistede arter (Ejrnæs et al. 2019).

I Vesterskoven er følgende værdier gældende:

- *Artsscore*: Artscoren er 2 i den nordlige del af skoven, i den sydlige del er den 3. Igen er det her vigtigt at huske på, at der foretages relativt få registreringer i Vesterskoven sammenlignet med for eksempel naboskoven, der har et højere besøgstal.

- *Proxyscore*: Proxyscoren er på 3-5 i det meste af skoven, men varierer fra 1-6.
- *Bioscore*: Generelt for Vesterskoven ses en bioscore på mellem 3 og 6, men det varierer. Det betyder, at skoven anses for at være potentielt interessant i naturforvaltningsøjemed. Til sammenligning har naboskoven, Allindelille Fredskov, en bioscore på mellem 10-18. Da skovene deler skel må det forventes, at nogle af de rødlistede arter, der findes i Allindelille Fredskov, også vil kunne findes i Vesterskoven – hvis ikke nu, så med tiden i takt med, at de biodiversitetsfremmende tiltag implementeres, og dermed forventes der en højere bioscore for Vesterskoven i fremtiden.

BESKYTTELSE

I Vesterskoven er de offentlige reguleringer kortlagt i forbindelse med udarbejdelse af Grøn Driftsplan, hvor de også kan ses (Vesterskoven I/S 2020). Det gælder beskyttede sten- og jorddiger, der i tilsammen løber 8.748 m, og som hovedsageligt findes langs Eigtved Ager samt de ydre skovbryn. Derudover findes der i alt 8.214 m beskyttede vandløb samt 17 ha beskyttede naturtyper, hvilket inkluderet de større vandhuller og søer samt eng- og moseområder i afdeling 1055 og 1109 (på og nær Jungen) og i afdeling 1080.

FREMTIDIGE ANBEFALINGER

- De digitale højdemodeller, som ligger til grundlag for størstedelen af det fremstillede kortmateriale, forventes opdateret for Sjælland i 2024. Det vil dermed være muligt at opdatere en række af kortene til den tid og dermed kunne se udviklingen i skovstrukturerne fra projektstart til -slut.
- Det anbefales, at skovkortet fra 1964 digitaliseres i GIS, så skovkortene gennem tiden nemmere kan sammenlignes gennem forskellige analyser. Desuden findes der skovkort fra 1976, som også kunne være relevante at få digitaliseret på samme måde.
- Det vil i fremtiden være interessant at få kortlagt en række andre variabler. Det gælder f.eks. kronedække, varians af vegetationens kronehøjde samt vegetationens kompleksitet og diversitet.

REFERENCER

Dataforsyningen. (2020). DHM product specification v1.0.0.

Ejrnæs, R., Johannsen, V.K. & Heilmann-Clausen, J. (red.) 2019. Kortlægning og overvågning af statens udpegninger af urørt skov og anden biodiversitetsskov. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø

og Energi, 78 s. - Videnskabelig rapport nr. 328
<http://dce2.au.dk/pub/SR328.pdf>

Heilmann-Clausen, J., Bruun, H. H., Petersen, A. H., Riis-Hansen, R., & Rahbek, C. (2021). Forvaltning Af Biodiversitet I Dyrket Skov (J. Heilmann-Clausen, red.).

Johannsen, V. K., Kepfer Rojas, S., Schumacher, J., & Karlsson Nyed, P. (2017). Kortlægning af skov med potentiale for høj naturværdi i Danmark. IGN Rapport.

Vesterskoven I/S. (2020). Grøn Driftsplan.

10

ARTSLISTE

Dådyr *Dama dama*

Foto: Frank Rønsholt

ARTSLISTE

BAGGRUND

Ikke alle dyregrupper og -arter, der findes i Vesterskoven, er eller vil blive undersøgt systematisk gennem projektet, men for at have muligheden for at registrere det, der også mere eller mindre tilfældigt bliver observeret, er en artsliste udarbejdet.

Listen fra første projektår danner dermed baseline for de dyrearter, der er fundet i skoven, og den vil over årene blive længere i takt med, at flere arter observeres, og måske nye arter kommer til.

METODE

Der laves en artsliste i løbet af første projektår. På listen registreres de dyrearter, der observeres i Vesterskoven både gennem den systematiske dataindsamling under baselinestudierne, men også som strøfund. Både arter, der er observeret direkte, er hørt, er set spor fra, er set på kamerafælderne osv., og som med sikkerhed kan artsbestemmes, medtages på listen.

For nogle artsgrupper er artslisten fuldstændig (dvs. alle observerede arter er noteret), hvilket gælder for fugle, padder, krybdyr, pattedyr og sommerfugle. For de resterende artsgrupper kun er sporadiske fund noteret, hvilket gælder for myrer og andre invertebrater.

Det er vigtigt at pointere, at artslisten vil være afhængig af antal timer brugt i felten, samt hvor disse timer bruges og hvordan. Listen er dermed ikke udtømmende og vil aldrig blive det. Artslisten kan udbygges over årene, og kan laves igen på ny efter en årrække til sammenligning med første projektår.

RESULTATER

Der blev i Vesterskoven i 2022 observeret 380 arter (Tabel 11 og 12).

Under baselineundersøgelserne i 2022 blev der registreret 286 nye arter, der ikke tidligere er registreret for skoven på www.arter.dk (f.eks. Figur 30-32). Det inkluderer seks arter af fugle, 13 pattedyr, fem padder, to krybdyr, 214 sommerfugle og 46 andre invertebrater, hvoraf i alt 10 af disse arter er rødlistede.

Tabel 11 Antal observerede arter i Vesterskoven i 2022.

Gruppe	Antal arter	Antal rødlistede arter	Antal truede arter
Dagsommerfugle	22	0	0
Natsommerfugle	214	3	0
Andre invertebrater	47	2	2
Padder	5	1	0
Krybdyr	3	0	0
Fugle	73	16	12
Pattedyr	16	4	0
Total	380	26	14

FIGUR 30-32

Nogle af de nye arter, der blev fundet i Vesterskoven i 2022. Fig. 30 (venstre): Grå fluesnapper *Muscicapa striata*. Fig. 31 (midt for): Rødmus *Clethrionomys glareolus*. Fig. 32 (højre): Brun bjørnesvirreflue *Arctophila superbiens*.

FREMTIDIGE ANBEFALINGER

- Artslisten bør udbygges over årene i takt med at flere arter observeres, og eventuelt nye kommer til.
- Artslisten bør laves igen fra bunden i 2026. Listen fra første og sidste projektår kan dermed sammenlignes.

ARTSLISTE

Tabel 12 Artslisten.

Dansk navn	Latinsk navn	Orden, familie	Dansk rødliste-status
FUGLE			
Gråand	<i>Anas platyrhynchos</i>	Andefugle, andefugle	LC
Grågås	<i>Anser anser</i>	Andefugle, andefugle	LC
Sangsvane	<i>Cygnus cygnus</i>	Andefugle, andefugle	VU
Pibeand	<i>Mareca penelope</i>	Andefugle, andefugle	CR
Ringdue	<i>Columba palumbus</i>	Duefugle, duer	LC
Huldue	<i>Columba oenas</i>	Duefugle, duer	LC
Tårnfalk	<i>Falco tinnunculus</i>	Falke, falke	LC
Påfugl	<i>Pavo cristatus</i>	Hønsefugle, fasanfugle	
Fasan	<i>Phasianus colchicus</i>	Hønsefugle, hønsefugle	NA
Vibe	<i>Vanellus vanellus</i>	Løbehøns, brokfugle	VU
Sølvmåge	<i>Larus argentatus</i>	Løbehøns, måger og terner	LC
Hættemåge	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Løbehøns, måger og terner	EN
Skovsneppe	<i>Scolopax rusticola</i>	Løbehøns, sneppefugle	LC
Skarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Pelikanfugle, skarver	LC
Havørn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Rovfugle, glenter	NT
Musvåge	<i>Buteo buteo</i>	Rovfugle, glenter	LC
Rød glente	<i>Milvus milvus</i>	Rovfugle, glenter	VU
Duehøg	<i>Accipiter gentilis</i>	Rovfugle, glenter	VU
Solsort	<i>Turdus merula</i>	Spurvefugle, drosler	LC
Sjagger	<i>Turdus pilaris</i>	Spurvefugle, drosler	LC
Sangdrossel	<i>Turdus philomelos</i>	Spurvefugle, drosler	LC
Vindrossel	<i>Turdus iliacus</i>	Spurvefugle, drosler	NA
Misteldrossel	<i>Turdus viscivorus</i>	Spurvefugle, drosler	LC
Gråsisken	<i>Acanthis cabaret</i>	Spurvefugle, finker	LC
Kvækerfinke	<i>Fringilla montifringilla</i>	Spurvefugle, finker	NA
Bogfinke	<i>Fringilla coelebs</i>	Spurvefugle, finker	LC
Dompap	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Spurvefugle, finker	LC
Grønirisk	<i>Chloris chloris</i>	Spurvefugle, finker	NT
Lille korsnæb	<i>Loxia curvirostra</i>	Spurvefugle, finker	LC
Grønsisken	<i>Spinus spinus</i>	Spurvefugle, finker	NT
Stillits	<i>Carduelis carduelis</i>	Spurvefugle, finker	LC
Kernebider	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Spurvefugle, finker	LC
Bjergirisk	<i>Linaria flavirostris</i>	Spurvefugle, finker	
Rødhals	<i>Erithacus rubecula</i>	Spurvefugle, fluesnappere	LC

Rødstjert	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Spurvefugle, fluesnappere	LC
Nattergal	<i>Luscinia luscinia</i>	Spurvefugle, fluesnappere	VU
Grå fluesnapper	<i>Muscicapa striata</i>	Spurvefugle, fluesnappere	LC
Bynkefugl	<i>Saxicola rubetra</i>	Spurvefugle, fluesnappere	LC
Fuglekonge	<i>Regulus regulus</i>	Spurvefugle, fuglekonger	LC
Halemejse	<i>Aegithalos caudatus</i>	Spurvefugle, halemejer	LC
Jernspurv	<i>Prunella modularis</i>	Spurvefugle, jernspurve	LC
Ravn	<i>Corvus corax</i>	Spurvefugle, krager	LC
Allike	<i>Corvus monedula</i>	Spurvefugle, krager	LC
Gråkrage	<i>Corvus cornix</i>	Spurvefugle, krager	LC
Råge	<i>Corvus frugilegus</i>	Spurvefugle, krager	LC
Skovskade	<i>Garrulus glandarius</i>	Spurvefugle, krager	LC
Huskskade	<i>Pica pica</i>	Spurvefugle, krager	LC
Sanglærke	<i>Alauda arvensis</i>	Spurvefugle, lærker	NT
Musvit	<i>Parus major</i>	Spurvefugle, mejser	LC
Blåmejse	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Spurvefugle, mejser	LC
Sumpmejse	<i>Poecile palustris</i>	Spurvefugle, mejser	LC
Sortmejse	<i>Periparus ater</i>	Spurvefugle, mejser	LC
Gransanger	<i>Phylloscopus collybita</i>	Spurvefugle, sangere	LC
Munk	<i>Sylvia atricapilla</i>	Spurvefugle, sangere	LC
Løvsanger	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Spurvefugle, sangere	VU
Skovsanger	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Spurvefugle, sangere	LC
Gærdesanger	<i>Sylvia curruca</i>	Spurvefugle, sangere	LC
Gærdesmutte	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Spurvefugle, smutter	LC
Spætmejse	<i>Sitta europaea</i>	Spurvefugle, spætmejer	LC
Stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	Spurvefugle, stære	VU
Landsvale	<i>Hirundo rustica</i>	Spurvefugle, svaler	LC
Rødrygget tornskade	<i>Lanius collurio</i>	Spurvefugle, tornskader	LC
Træløber/korttået træløber	<i>Certhia familiaris</i>	Spurvefugle, træløbere	LC
Skovpiber	<i>Anthus trivialis</i>	Spurvefugle, vipstjerte og pibere	LC
Hvid Vipstjert	<i>Motacilla alba</i>	Spurvefugle, vipstjerte og pibere	LC
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	Spurvefugle, værlinger	VU
Stor Flagspætte	<i>Dendrocopos major</i>	Spættefugle, spætter	LC
Fiskehejre	<i>Ardea cinerea</i>	Storkefugle, hejrer	LC
Sølvhejre	<i>Ardea alba</i>	Storkefugle, hejrer	NA
Trane	<i>Grus grus</i>	Tranefugle, traner	NA
Rørhøne	<i>Gallinula chloropus</i>	Tranefugle, vandhøns	VU
Blishøne	<i>Fulica atra</i>	Tranefugle, vandhøns	VU

Natugle	<i>Strix aluco</i>	Ugler, ugler	LC
PATTEDYR			
Brunflagermus	<i>Nyctalus noctula</i>	Flagermus, barnæser	LC
Egern	<i>Sciurus vulgaris</i>	Gnavere, egern	LC
Rødmus	<i>Clethrionomys glareolus</i>	Gnavere, studsmus	LC
Skovmus	<i>Apodemus sylvaticus</i>	Gnavere, ægte mus	NT
Alm. spidsmus	<i>Sorex araneus</i>	Insectivora, spidsmus	LC
Dværgspidsmus	<i>Sorex minutus</i>	Insectivora, spidsmus	LC
Rådyr	<i>Capreolus capreolus</i>	Parrettåede hovdyr, hjorte	LC
Dådyr	<i>Dama dama</i>	Parrettåede hovdyr, hjorte	NA
Muldvarp	<i>Talpa europaea</i>	Pattedyr, muldvarpe	LC
Ræv	<i>Vulpes vulpes</i>	Rovdyr, hunde	NT
Kat	<i>Felis catus</i>	Rovdyr, kattefamilien	
Lækat	<i>Mustela erminea</i>	Rovdyr, mårer	NT
Ilder	<i>Mustela putorius</i>	Rovdyr, mårer	NT
Mink	<i>Neovison vison</i>	Rovdyr, mårer	NA
Grævling	<i>Meles meles</i>	Rovdyr, mårer	LC
Hare	<i>Lepus europaeus</i>	Støttetandede, harer og kaniner	LC
PADDER			
Butsnudet frø	<i>Rana temporaria</i>	Springpadder, egentlige frøer	NT
Lille vandsalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Halepadder, egentlige salamandre	LC
Stor vandsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	Halepadder, egentlige salamandre	LC
Grøn frø	<i>Pelophylax esculentus</i>	Springpadder, egentlige frøer	LC
Skrubtudse	<i>Bufo bufo</i>	Springpadder, tudser	LC
KRYBDYR			
Skovfirben	<i>Zootoca vivipara</i>	Skælklædte krybdyr, firben	LC
Stålmorm	<i>Anguis fragilis</i>	Skælklædte krybdyr, stålmorme	LC
Snog	<i>Natrix natrix</i>	Skælklædte krybdyr, snoge	LC
DAGSOMMERFUGLE			
Skovblåfugl	<i>Celastrina argiolus</i>	Dagsommerfugle, blåfugle	LC
Lille ildfugl	<i>Lycaena phlaeas</i>	Dagsommerfugle, blåfugle	LC
Stregbredpande	<i>Thymelicus sylvestris</i>	Dagsommerfugle, bredpander	LC
Aurora	<i>Anthocharis cardamines</i>	Dagsommerfugle, hvidvingefamilien	LC
Citronsommerfugl	<i>Gonepteryx rhamni</i>	Dagsommerfugle, hvidvingefamilien	LC
Stor kålsommerfugl	<i>Pieris brassica</i>	Dagsommerfugle, hvidvingefamilien	LC

Grønåret kålsommerfugl	<i>Pieris napi</i>	Dagsommerfugle, hvidvingefamilien	LC
Lille kålsommerfugl	<i>Pieris rapae</i>	Dagsommerfugle, hvidvingefamilien	LC
Dagpåfugleøje	<i>Aglais io</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Nældens takvinge	<i>Aglais urticae</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Engrandøje	<i>Aphantopus hyperantus</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Nældesommerfugl	<i>Araschnia levana</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Kejserkåbe	<i>Argynnis paphia</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Okkergul randøje	<i>Coenonympha pamphilus</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Storplettet perlemorsommerfu gl	<i>Issoria lathonia</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Vejrandøje	<i>Lasiommata megera</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Græsråndøje	<i>Maniola jurtina</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Sørgekåbe	<i>Nymphalis antiopa</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Skovrandøje	<i>Pararge aegeria</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Det hvide C	<i>Polygonia c-album</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Admiral	<i>Vanessa atalanta</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
Tidselsommerfugl	<i>Vanessa cardui</i>	Dagsommerfugle, takvingefamilien	LC
NATSOMMERFUGLE			
Dueurtsværmer	<i>Deilephila elpenor</i>	Natsommerfugle, aftensværmere	LC
Poppelsværmer	<i>Laothoe populi</i>	Natsommerfugle, aftensværmere	LC
Natlyssværmer	<i>Proserpinus proserpina</i>	Natsommerfugle, aftensværmere	LC
Aftenpåfugleøje	<i>Smerinthus ocellata</i>	Natsommerfugle, aftensværmere	LC
Ligustersværmer	<i>Sphinx ligustri</i>	Natsommerfugle, aftensværmere	LC
Fyrresværmer	<i>Sphinx pinastri</i>	Natsommerfugle, aftensværmere	LC
Græsspinder	<i>Euthrix potatoria</i>	Natsommerfugle, bredvingede spindere	LC

Bredvinget nældevikler	<i>Anthophila fabriciana</i>	Natsommerfugle, choreutidae	
Skov-harlekin/Elmemåler	<i>Abraxas sylvata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Grøn tørstmåler/Tørstetræblomstmåler	<i>Acasis viretata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Uldgump/Uldgumpmåler	<i>Alsophila aescularia</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Birkemåler	<i>Biston betularia</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Broget vintermåler	<i>Biston strataria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Udsletmåler/Gulhvid stregmåler	<i>Cabera exanthemata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Lille pige/Snehvid stregmåler	<i>Cabera pusaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Perlemåler	<i>Campaea margaritaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Linie-måler/Okker-gul bladmåler	<i>Camptogramma bilineata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Tremmemåler/Kløvermåler	<i>Chiasmia clathrata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Svovlmåler/Gul bladmåler	<i>Cidaria fulvata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Grøn kammåler/Grøn bladmåler	<i>Colostygia pectinataria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Birkeringmåler/Birke-bæltemåler	<i>Cyclophora albipunctata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Bøge-bæltemåler	<i>Cyclophora linearia</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Punktet egeringmåler/Egebæltemåler	<i>Cyclophora punctaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Jordbær-bladmåler	<i>Dysstroma truncata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Abrupt blåbærmåler/Jordbær bladmåler	<i>Dysstroma truncata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Brun rosenmåler/Brungul bladmåler	<i>Earophila badiata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Gulkroppet balsaminmåler	<i>Ecliptopera capitata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Brunkroppet balsaminmåler/Dueurt-bladmåler	<i>Ecliptopera silaceata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Birke-barkmåler	<i>Ectropis crepuscularia</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Elle-efterårstakmåler/Elle-tandmåler	<i>Ennomos alniaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC

Almindelig snerremåler/Almindelig bladmåler	<i>Epirrhoe alternata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Stor snerremåler/Hvidb åndet bladmåler	<i>Epirrhoe rivata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Honning- stenmåler/Solbær- havemåler	<i>Eulithis mellinata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Tovinkelmåler/Flad stjerne-bladmåler	<i>Euphyia biangulata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Envinkelmåler/Fugl egræsbladmåler	<i>Euphyia unangulata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Kogledværgmåler/S tor grankoglemåler	<i>Eupithecia abietaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Hvid dværgmåler	<i>Eupithecia centaureata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Stregdværgmåler	<i>Eupithecia exigua</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Rustdværgmåler/R øllike-dværgmåler	<i>Eupithecia icterata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Blæresmældedvær gmåler/Sortåret dværgmåler	<i>Eupithecia venosata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Almindelig dværgmåler	<i>Eupithecia vulgata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Netvinget balsamimåler/Netå ret reticulata	<i>Eustroma reticulata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Grøn birkemåler	<i>Geometra papilionaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Brunrandet bladmåler/Lundmål er	<i>Hemithea aestivaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Flammemåler/Gulfl ammet bladmåler	<i>Hydrelia flammeolaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Gaffelmosemåler/V atret blådmåler	<i>Hydriomena furcata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Ellemosemåler/Elle -bladmåler	<i>Hydriomena impluviata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Trefarvet måler/Nåleskovs- måler	<i>Hylaea fasciaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Egebarkmåler/Grå egemåler	<i>Hypomecis punctinalis</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Vinkelengmåler/Vi nkelstreget Løvmåler	<i>Idaea aversata</i>	Natsommerfugle, målere	LC

Hjørneplettet engmåler/Sortplettet løvmåler	<i>Idaea dimidiata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Bleg birkebladmåler/Hvidgrøn lundmåler	<i>Jodis lactearia</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Glansfuld snerremåler/Glinseblå bladmåler	<i>Lampropteryx suffumata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Benvedmåler	<i>Ligdia adustata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Sortkantet måler	<i>Lomaspilis marginata</i>	Natsommerfugle, målere	
Topletmåler/Topletataskmåler	<i>Lomographa bimaculata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Stænket måler/Tobåndet ataskmåler	<i>Lomographa temerata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Tørstpletmåler/Spidsvinget tørstetræmåler	<i>Macaria alternata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Bøllepletmåler/Okker gul blåbærmåler	<i>Macaria brunneata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Fyrrepletmåler/Fyrre-skovmåler	<i>Macaria liturata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Birkepletmåler/Birkeskovmåler	<i>Macaria notata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Klematismåler	<i>Melanthia procellata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Sort måler	<i>Odezia atrata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Forårstakmåler/Takmåler	<i>Odontopera bidentata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Citronmåler	<i>Opisthograptis luteolata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Sumpbåndmåler/Sump-bladmåler	<i>Orthonama vittata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Natsvalehale	<i>Ourapteryx sambucaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Udvisket barkmåler	<i>Parectropis similaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Firkantdværgmåler/Grøn dværgmåler	<i>Pasiphila rectangulata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Døvnælde-bladmåler	<i>Perizoma alchemillata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Bregnemåler	<i>Petrophora chlorosata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Mellemvrietornsmåler/Slåenmåler	<i>Philereme transversata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Bøgemåler	<i>Plagodis dolabraria</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Ellemåner/Purpurbrun måner	<i>Selenia tetralunaria</i>	Natsommerfugle, målere	LC

Hvidvingemåler	<i>Siona lineata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Sørgemåler	<i>Spargania luctuata</i>	Natsommerfugle, målere	NT
Bølgelinie nålemåler/forander lig bladmåler	<i>Thera variata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Gul syremåler	<i>Timandra comae</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Balsaminbladmåler	<i>Xanthorhoe biriviata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Bredfeltet båndmåler/Rustbla dmåler	<i>Xanthorhoe ferrugata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Bøge- båndmåler/Sortbæl tet bladmåler	<i>Xanthorhoe fluctuata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Lys båndmåler/Bakke- bladmåler	<i>Xanthorhoe montanata</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Smalfeltet båndmåler/Brunrø d bladmåler	<i>Xanthorhoe spadicearia</i>	Natsommerfugle, målere	LC
Sømplet	<i>Agria tau</i>	Natsommerfugle, natpåfugleøjer	LC
Grøn bøgeugle	<i>Pseudoips prasinana</i>	Natsommerfugle, nolidae	LC
Brun bjørnespinder	<i>Arctia caja</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Det sorte L	<i>Arctornis l-nigrum</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Blodnakke	<i>Atolmis rubricollis</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Jomfrubjørn	<i>Callimorpha dominula</i>	Natsommerfugle, pragtugler	NT
Bøgenonne	<i>Calliteara pudibunda</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Rødt ordensbånd	<i>Catocala nupta</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Egekarmin	<i>Catocala sponsa</i>	Natsommerfugle, pragtugler	NT
Melet lavspinder	<i>Eilema depressa</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Almindelig lavspinder/Blygrå lavspinder	<i>Eilema lurideola</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Bøgelavspinder/Gul dgul lavspinder	<i>Eilema sororcula</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Grå-snudeugle	<i>Herminia grisealis</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Almindelig snudeugle	<i>Herminia tarsipennalis</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Næbugle/Snudeugl e	<i>Hypena proboscidalis</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Lav-takugle/Grå lavugle	<i>Laspeyria flexula</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Atlaskspinder	<i>Leucoma salicis</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Stor lavspinder	<i>Lithosia quadra</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Nonne	<i>Lymantria monacha</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Rosenbjørn	<i>Miltochrista miniata</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC

Svampeugle	<i>Parascotia fuliginaria</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Kanelbjørn	<i>Phragmatobia fuliginosa</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Lille å-ugle	<i>Rivula sericealis</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Husmoderugle	<i>Scoliopteryx libatrix</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Gul tigerspinder	<i>Spilarctia lutea</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Plettet tigerspinder/Almindelig tigerspinder	<i>Spilosoma lubricipeda</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Fåplettet tigerspinder/Snehvid tigerspinder	<i>Spilosoma urticae</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Den gamle/Hindevinge	<i>Thumatha senex</i>	Natsommerfugle, pragtugler	LC
Humlerodæder	<i>Hepialus humuli</i>	Natsommerfugle, rodædere	LC
Konvalrodæder	<i>Korscheltellus lupulina</i>	Natsommerfugle, rodædere	LC
Lille rodæder	<i>Lupulina</i>	Natsommerfugle, rodædere	LC
Skræpperodæder	<i>Triodia sylvina</i>	Natsommerfugle, rodædere	LC
Elleseglvinge/Brun seglvinge	<i>Drepana curvatula</i>	Natsommerfugle, seglvinger	LC
Birkeseglvinge	<i>Drepana falcataria</i>	Natsommerfugle, seglvinger	LC
Klyngerspinder	<i>Habrosyne pyritoides</i>	Natsommerfugle, seglvinger	LC
Toplethalfspinder/Kolonuglespinder	<i>Ochropacha duplaris</i>	Natsommerfugle, seglvinger	LC
Mosgrøn uglespinder	<i>Polyploca ridens</i>	Natsommerfugle, seglvinger	LC
Orspinder/Bogstavuglespinder	<i>Tethea or</i>	Natsommerfugle, seglvinger	LC
Seglpletthalfspinder/Gråbæltet uglespinder	<i>Tetheella fluctuosa</i>	Natsommerfugle, seglvinger	LC
Rosenplet	<i>Thyatira batis</i>	Natsommerfugle, seglvinger	LC
Egeseglvinge/Toplettet seglvinge	<i>Watsonalla binaria</i>	Natsommerfugle, seglvinger	LC
Bøgeseglvinge	<i>Watsonella cultraria</i>	Natsommerfugle, seglvinger	LC
Egesnegl (storsneglespinder)	<i>Apoda limacodes</i>	Natsommerfugle, sneglespindere	LC
Junispinder	<i>Drymonia dononaea</i>	Natsommerfugle, tandspindere	LC
Zigzagspinder	<i>Notodonta ziczac</i>	Natsommerfugle, tandspindere	LC
Egetandspinder	<i>Peridea anceps</i>	Natsommerfugle, tandspindere	LC
Måneplet	<i>Phalera bucephala</i>	Natsommerfugle, tandspindere	LC

Birkeporcelænsspinder	<i>Pheosia gnoma</i>	Natsommerfugle, tandspindere	LC
Poppelporcelænsspinder	<i>Pheosia tremula</i>	Natsommerfugle, tandspindere	LC
Palpetandspinder	<i>Pterostoma palpina</i>	Natsommerfugle, tandspindere	LC
Kamelspinder	<i>Ptilidon capucina</i>	Natsommerfugle, tandspindere	LC
Skovdjævel/bøgespinder	<i>Stauropus fagi</i>	Natsommerfugle, tandspindere	LC
Pileborer	<i>Cossus cossus</i>	Natsommerfugle, træborere	LC
Æbleborer/Plettet træborer	<i>Zeuzera pyrina</i>	Natsommerfugle, træborere	LC
Grå nældebrilleugle/Brun nældeugle	<i>Abrostola tripartita</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Brun nældebrilleugle/Brun brilleugle	<i>Abrostola triplasia</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Ahorn pelsugle/Ahornugle	<i>Acronicta aceris</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Snehare	<i>Acronicta leporina</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Poppel pelsugle/Poppelugle	<i>Acronicta megacephala</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Psi-ugle	<i>Acronicta psi</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Syre-pelsugle/Syreugle	<i>Acronicta rumicis</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Nøgle-landmand	<i>Agrotis clavis</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Udråbstegnugle	<i>Agrotis exclamationis</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Frønnet landmand	<i>Agrotis puta</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Pyramideugle	<i>Amphipyra pyramidea</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Prikket pyramideugle/Blyantsugle	<i>Amphipyra tragopoginis</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Porregrøn ugle/Olivengrøn jordugle	<i>Anaplectoides prasina</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Toplet forårsugle	<i>Anorthoa munda</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Foranderlig stængelugle/Rustugle	<i>Apamea crenata</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Stor stængelugle/Jordugle	<i>Apamea monoglypha</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Det korte W	<i>Apamea remissa</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Gammaugle	<i>Autographa gamma</i>	Natsommerfugle, ugler	LC

Det gyldne u	<i>Autographa pulchrina</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Brændeugle	<i>Axylia putris</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Drømme-mus	<i>Caradrina porpheus</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Svingelugle/Moseb unkeugle	<i>Cerapteryx graminis</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Treliniet ugle/Firestreget ugle	<i>Charanyca trigrammica</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Rov-mus	<i>Chilodes maritima</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Penselugle	<i>Colocasia coryli</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Almindelig overvintringsugle/B låbærugle	<i>Conistra vaccinii</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Liguster- pelsugle/Aksugle	<i>Craniophora ligustri</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Grå hætteugle	<i>Cucullia umbratica</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Tvebånd-dagugle	<i>Deltote bankiana</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Hvidhjørnet dagugle	<i>Deltote pygarga</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Star-dagugle	<i>Deltote uncula</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Messingugle	<i>Diachrusia chrusitis</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Tiggerugle/Skovugl e	<i>Diarsia mendica</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Brombærtiggerugle	<i>Diarsia rubi</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Skarptegnet ugle	<i>Eugnorisma depuncta</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Lygtebærer- ugle/Nyreplettet ugle	<i>Euplexia lucipara</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Kurvblomst-ugle	<i>Hada plebeja</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Tvivlsom mus	<i>Hoplodrina ambigua</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Kartoffeborer	<i>Hydraecia micacea</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Smalvinget grøntsagsugle	<i>Lacanobia contigua</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Gulmærket grøntsagsugle/Hav ugle	<i>Lacanobia oleracea</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Slange-stængelugle	<i>Laterologia ophiogramma</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Komma-græsugle	<i>Leucania comma</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Sortprikket græsugle	<i>Leucania obsoleta</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Frøgræs-ugle	<i>Luperina testacea</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Kålugle	<i>Mamestra brassicae</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Kornugle/Hvidaksu gle	<i>Mesapamea secalis</i>	Natsommerfugle, ugler	LC

Grøn pelsugle/Marmorugle	<i>Moma alpium</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Hvid-punkt græsugle	<i>Mythimna albipuncta</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Bleg græsugle/Halmugle	<i>Mythimna pallens</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Bredbåndet smutugle/Gul båndugle	<i>Noctua fimbriata</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Mørksømmet smutugle	<i>Noctua interjecta</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Brunviolet smutugle	<i>Noctua janthe</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Sortviolet smutugle	<i>Noctua janthina</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Stor smutugle	<i>Noctua pronuba</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Rebugle/Hvidrandet jordugle	<i>Ochropleura plecta</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Båndet tyv	<i>Oligia fasciuncula</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Sølle tyv	<i>Oligia latruncula</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Stregtyv/Hundegræsugle	<i>Oligia strigulus</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Brun forårsugle/Rødgul forårsugle	<i>Orthosia cerasi</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Gotisk forårsugle	<i>Orthosia ghotica</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Usmykket forårsugle/Grå forårsugle	<i>Orthosia gracilis</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Broget forårsugle	<i>Orthosia incerta</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Rødlig forårsugle	<i>Orthosia miniosa</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Nonneugle	<i>Panthea coenobita</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Suspekt ugle	<i>Parastichitis suspecta</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Agatugle	<i>Phlogophora meticulosa</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Sky-ugle	<i>Polia nebulosa</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Rustugle	<i>Rusina ferruginea</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Flamme-græsugle	<i>Senta flammea</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Cirkel-jordfarveugle	<i>Sunira circellaris</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Mældeugle	<i>Trachea atriplicis</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Det sorte C	<i>Xestia c-nigrum</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Seksliniet glansugle	<i>Xestia sexstrigata</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Rhombe-glansugle	<i>Xestia stigmatica</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
Gulmærket glansugle	<i>Xestia xanthographa</i>	Natsommerfugle, ugler	LC

Gedebled-ugle	<i>Xylocampa areola</i>	Natsommerfugle, ugler	LC
ANDRE INVERTEBRATER			
Stenhumle	<i>Bombus lapidarius</i>	Bier, langtungebier	LC
Agerhumle	<i>Bombus pascuorum</i>	Bier, langtungebier	LC
Lys jordhumle	<i>Bombus lucorum</i>	Bier, langtungebier	LC
Mørk jordhumle	<i>Bombus terrestris</i>	Bier, langtungebier	LC
Rødhovedet kardinalbille	<i>Pyrochroa serraticornis</i>	Biller, kardinalbiller	LC
Bred muldløber	<i>Abax parallelepipedus</i>	Biller, løbebiller	LC
Læderløber	<i>Carabus coriaceus</i>	Biller, løbebiller	LC
Kornet løber	<i>Carabus granulatus</i>	Biller, løbebiller	LC
Guldpletløber	<i>Carabus hortensis</i>	Biller, løbebiller	LC
Violetrandet løber	<i>Carabus violaceus</i>	Biller, løbebiller	LC
Guldpletløber	<i>Carabus hortensis</i>	Biller, løbebiller	LC
Grøn Sandspringer	<i>Cicindela campestris</i>	Biller, løbebiller	LC
Stor Kæmperovbille	<i>Ocypus olens</i>	Biller, rovbiller	
Grøn Guldbasse	<i>Cetonia aurata</i>	Biller, torbister	LC
Blåhjort	<i>Platycerus caraboides</i>	Biller, torbister	LC
Skovskarnbasse	<i>Anoplotrupes stercorosus</i>	Biller, torbister	LC
Sortsømmet blomsterbuk	<i>Stenurella melanura</i>	Biller, træbukke	LC
Sydlig blomsterbuk	<i>Rutpela maculata</i>	Biller, træbukke	LC
Rundhoftet vandkalv	<i>Dytiscus dimidiatus</i>	Biller, vandkalve	LC
Stribet skivevandkalv	<i>Acilius sulcatus</i>	Biller, vandkalve	LC
Krumbenet ådselsgraver/skovådselsgraver	<i>Nicrophorus vespillo</i>	Biller, ådselsbiller	LC
Sort skovsnegl	<i>Arion ater</i>	Bløddyr, skovsnegle	
Ibirisk skovsnegl	<i>Arion lusitanicus</i>	Bløddyr, skovsnegle	
	<i>Araniella alpica</i>	Edderkopper, hjulspindere	VU
Korsedderkop	<i>Araneus diadematus</i>	Edderkopper, hjulspindere	LC
Buskgræshoppe	<i>Pholidoptera griseoptera</i>	Græshopper, løvgræshopper	LC
Almindelig Markgræshoppe	<i>Chorthippus brunneus</i>	Græshopper, markgræshopper	LC
Hedelibel sp.	<i>Sympetrum sp.</i>	Guldsmede, libeller	
Efterårs-Mosaikguldsmed	<i>Aeshna mixta</i>	Guldsmede, mosaikguldsmede	LC
Grøn bredtæge	<i>Palomena prasina</i>	Næbmunde, egentlige bredtæger	LC
Skræppetæge	<i>Coreus marginatus</i>	Næbmundede, randtæger	LC
Mellemfluen Oskar	<i>Tachina fera</i>	Tovinger, snyltefluer	

Håret Dyndflue	<i>Eristalis intricaria</i>	Tovinger, svirrefluer	LC
Brun bjørnesvirreflue	<i>Arctophila superbiens</i>	Tovinger, svirrefluer	EN
Hvidbåndet humlesvirreflue	<i>Volucella pellucens</i>	Tovinger, svirrefluer	LC
Almindelig Gedehamse	<i>Vespula vulgaris</i>	Årevinger, gedehamse	
Pimplinae sp.	<i>Pimplinae sp.</i>	Årevinger, Ichneumonidae (snyltehvepse)	
Ichneumon deliratorius	<i>Ichneumon deliratorius</i>	Årevinger, Ichneumonidae (snyltehvepse)	
Sort havemyre	<i>Lasius niger</i>	Årevinger, myrer	
Sort slavemyre	<i>Formica fusca</i>	Årevinger, myrer	
Sandstikmyre	<i>Myrmica rugulosa</i>	Årevinger, myrer	
Almindelig stikmyre	<i>Myrmica ruginodis</i>	Årevinger, myrer	
Korttornet stikmyre	<i>Myrmica rubra</i>	Årevinger, myrer	
Engstikmyre	<i>Myrmica scabrinodis</i>	Årevinger, myrer	
Hedestikmyre	<i>Myrmica sabuleti</i>	Årevinger, myrer	
Gul jordmyre	<i>Lasius umbratus</i>	Årevinger, myrer	
Orangemyre	<i>Lasius fuliginosus</i>	Årevinger, myrer	

